

Jaarverslag 2024

Samen voor een mooi en
duurzaam Flevoland

ALV 17-04-2025

Voorwoord

De Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland (NMFF) is de afgelopen jaren enorm gegroeid in lidorganisaties. In 2024 waren meer dan 60 lidorganisaties aan ons verbonden. Via ons NMFF-Fonds ondersteunden we 14 projecten van onze lidorganisaties met concreet advies en financiële steun.

Samenwerking en afstemming van standpunten en activiteiten met lidorganisaties en zusterorganisaties (zowel lokaal, als regionaal en landelijk) zijn belangrijk om als coördinator en verbinder op het vlak van klimaat, energie, circulariteit en natuur in Flevoland effectief te kunnen opereren. Onze lidorganisaties en leden hebben we daarbij betrokken als 'oren en ogen' en op maat ondersteund met advies en hulp.

De beleidsdoelen van de provincie zijn mede richtinggevend voor het werk van de Vereniging. De provincie verwacht via ons meerjarenprogramma een bijdrage van de NMFF voor maatschappelijk draagvlak voor de provinciale duurzame ambities op vlak van klimaat, energie, circulariteit en biodiversiteit. NMFF was in 2024 op verzoek van de provincie trekker van de themagroep 'participatie' als onderdeel van de Regionale Energie Strategie Flevoland. En deelnemer van de Adviesraad Energyboard. NMFF is tevens lid van de Lokale Actiegroep (LAG) die zich richt op de uitvoering van LEADER Flevoland.

Energietransitie

De NMFF heeft bewoners van een viertal gemeenten voorzien van gratis onafhankelijk advies gericht op verduurzaming van de woning en richting aardgasvrij wonen. Ook lokale wijkinitiatieven hielpen we op weg naar aardgasvrij wonen. De impact van onze advisering in 2024 is opgenomen in dit bestuursverslag.

Daarnaast ondersteunen we op verzoek van de provincie de lokale energiecoöperaties. We vervulden in 2024 wederom de rol van secretaris voor het Platform Flevolandse Energiecoöperaties 'Energie van Flevoland'. Op deze manier versterken we de positie van het samenwerkingsverband en van de afzonderlijke lokale energiecoöperaties. Alle leden van het Platform zijn ook lidorganisatie van NMFF. Een overzicht van deze en andere activiteiten is opgenomen in het bestuursverslag.

Circulaire Samenleving

Een van onze succesvolle campagnes is 'Ikdoemeejijook.nl' waarbij we overheden, bedrijven, instellingen en bewoners uitdagen om hun voetafdruk te verkleinen. Ook burgerinitiatieven vervullen daarbij een inspirerende rol. In 2024 reikte we de prijs voor het 'meest circulaire burgerinitiatief' uit aan Stadsjutters uit Almere. Om de woningbouw te verduurzamen gingen we met woningcorporaties, de bouwbranche, het onderwijs en gemeenten om tafel om via innovatielab's huurwoningen meer circulair, natuurinclusief en klimaatadaptief te maken, en ook de woonomgeving. Tegelijk daagden we gemeenten uit tot meer natuurinclusieve wijken. NMFF was tevens jurylid van de Circulaire Innovatietop 2024, een initiatief van VNO/NCW-Midden.

Een relatief nieuw project dat we zijn gestart (met hulp van de Postcodeloterij) is [Boer&Buur met Natuur](#). In Flevoland ondersteunen we twee coalities die groene boeren en actieve burens bij elkaar brengen. Door dit netwerk krachtig bij te staan, werken we aan meer biodiversiteit, een beter klimaat, circulair grondstofgebruik en gezonde & diervriendelijke voeding. Oftewel: een toekomstbestendige landbouw.

Ruimtelijke kwaliteit, rijke natuur en gezond water

We leverden onze inbreng op grote ruimtelijke ontwikkelingen in Flevoland, zoals de mogelijke inpassing van extra kazernes voor Defensie en F35's, een nieuwe hoogspanningsleiding door Flevoland, de mogelijke komst van de Lelylijn en de omgevingsvisie.

NMFF bedient samen met IVN-Flevoland, Flevo-Landschap, Landschapsbeheer Flevoland, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer een breed palet aan doelgroepen op het terrein van natuur en duurzaamheid. Ieder vanuit zijn eigen kracht en rol. NMFF faciliteerde in 2024 het Flevolandse groene directeurenoverleg, het natuurbeschermingsoverleg en het groene vrijwilligers/communicatie-overleg.

Impact

Heel veel werk doen we onzichtbaar, van inspraakreacties, ondersteuning aan lidorganisaties tot het zijn van klankbord voor overheden. Via onze website, de nieuwsbrief en sociale media tonen we hoe we samen met

onze lidorganisaties werken aan een mooi en duurzaam Flevoland. Via de radiorubriek 'Milieu en Duurzaamheid' van Omroep Flevoland belichten we in 2024 duurzaam nieuws en tips voor een groot luisterpubliek. Binnen de samenwerking van de Natuur en Milieufederaties meten we onze gezamenlijke impact. Dit bestuursverslag toont per thema welke impact we in 2024 realiseerden.

Vooruitblik

Ik hoop, dat dit jaarverslag de lezer inspireert om mee te doen met de activiteiten van de NMFF. Wij staan open voor nieuwe ideeën en opmerkingen, waardoor wij ons werk nog beter kunnen doen.

Pieter Cassé

Voorzitter Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland

April 2025

Inhoudsopgave

1. VERENIGING NATUUR EN MILIEUFEDERATIE FLEVOLAND	5
1.1 DE BASIS VAN DE ORGANISATIE	5
1.2 ONZE STRATEGIE	7
1.3 AL MEER DAN 25 JAAR STEUN VAN DE POSTCODELOTTERIJ	10
2. MEERJARENPROGRAMMA 2023 – 2026	11
2.1. Energieneutraal Flevoland	11
2.2. Circulair Flevoland	11
2.3. Rijke natuur, een mooi landschap en gezond water (Mooi en Natuurrijk Flevoland)	11
3. IMPACT 2024	13
4. PROGRAMMA ENERGIENEUTRAAL FLEVOLAND	15
4.1 DRAAGVLAKVERBETERING VOOR KLIMAAT EN ENERGIE (4101)	16
4.2 ONDERSTEUNING EN ONTWIKKELING NETWERK KLIMAAT EN ENERGIE (4102)	19
4.3 PIONIEREN EN PROJECTONTWIKKELING KLIMAAT EN ENERGIE (4103)	22
4.4 CAMPAGNES EN COMMUNICATIE KLIMAAT EN ENERGIE (4104)	24
5. PROGRAMMA CIRCULAIR FLEVOLAND	27
5.1 DRAAGVLAKVERBETERING VOOR CIRCULAIR FLEVOLAND (4201)	29
5.2 ONDERSTEUNING EN ONTWIKKELING NETWERK CIRCULAIR FLEVOLAND (4202)	31
5.3 PIONIEREN EN PROJECTONTWIKKELING CIRCULAIR FLEVOLAND (4203)	33
5.4 CAMPAGNES EN COMMUNICATIE CIRCULAIR FLEVOLAND (204)	34
6. PROGRAMMA RIJKE NATUUR EN MOOI FLEVOLAND	38
6.1 DRAAGVLAKVERBETERING NATUUR EN RUIMTELIJKE KWALITEIT FLEVOLAND (4301)	40
6.2. ONDERSTEUNING EN ONTWIKKELING NETWERK RUIMTE EN NATUUR (4302)	41
6.3 PIONIEREN EN PROJECTONTWIKKELING NATUURINCLUSIEF EN KLIMAATADAPTIEF FLEVOLAND (4303)	43
6.4 CAMPAGNES EN COMMUNICATIE NATUURINCLUSIEF EN KLIMAATADAPTIEF FLEVOLAND (4304)	45
7. PROGRAMMA REGULIER	47
7.1 DRAAGVLAKVERBETERING ALGEMEEN (4401)	48
7.2. ONDERSTEUNING LEDEN EN ONTWIKKELING VAN DE VERENIGING NMFF (4402)	49
7.3 COMMUNICATIE ALGEMEEN (4403)	50
8. ORGANISATIE-ONTWIKKELING EN BELEID	51
8.1. BESTUUR	51
8.2. PERSONEEL	54
8.3 INFORMATIE OVER COMMUNICATIE MET BELANGHEBBENDEN	54
8.4 VRIJWILLIGERSBELEID NATUUR EN MILIEUFEDERATIE FLEVOLAND	55
8.5. GEDRAGSCODES	55
8.6. INTEGRITEIT	56
8.7. CBF	56
8.8 RISICO'S EN ONZEKERHEDEN	56
9. FINANCIËLE VERSLAG (BELEID EN FINANCIËLE RESULTATEN)	58
9.2. VOORUITBLIK 2025 EN VERDER	59
BIJLAGE 1: LIDORGANISATIES (PER 31 DECEMBER 2024)	60
Bijlage 2: Jaarrekening 2024 en Accountantsverklaring	
Bijlage 3: Begroting 2025	

1. Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland

1.1 De basis van de organisatie

De Natuur- en Milieufederatie Flevoland (NMFF), gevestigd in Lelystad, is opgericht in 1986. Het is een vereniging met aangesloten organisaties. Net als bij de andere provincies, kreeg Flevoland zo een federatie die zich inzette voor versterking van de natuur en verbetering van het leefmilieu. We werken samen met onze leden aan een *Mooi en Duurzaam Flevoland*.

De Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland is een toekomstgerichte organisatie die duidelijk geworteld is in de Flevolandse samenleving met meer dan aangesloten organisaties. Daarbij worden 2 taken onderscheiden:

- de federatietaak naar onze achterban (waarbij de federatie zorgt voor legitimering doordat de groep is aangesloten),
- de maatschappelijke taak gericht op het beleidsproces van de eigen provincie (waarbij de aangesloten groepen en burgers de legitimatie voor het handelen van de federatie vormen).

De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 40061700.

Een actueel overzicht van onze lidorganisaties. [Lidorganisatie - NMF Flevoland](#)

Doelstelling en missie

Onze doelstelling is volgens de statuten “bevordering van een juist beleid ten aanzien van milieu, natuur en landschap, in het bijzonder in de provincie Flevoland, alles in de meest ruime zin”.

Die doelstelling kwam bijna 40 jaar geleden voort uit bezorgdheid en een toekomstdroom. Beide zijn nog steeds actueel en hebben in de loop der jaren aan kracht gewonnen. Gelukkig zijn de afgelopen jaren vorderingen gemaakt op het vlak van overheidsbeleid en wetgeving, maatschappelijk bewustzijn en betrokkenheid van het bedrijfsleven bij een duurzame toekomst.

Onze doelstelling hebben we in onze Meerjarenvisie 2020-2024 vertaald in een meer eigentijdse missie:

‘De Natuur en Milieufederatie Flevoland werkt aan een mooie en duurzame provincie Flevoland: een provincie met een rijke natuur, mooi landschap en een gezond milieu. Een provincie waar we duurzaam wonen en werken, zodat de bewoners van Flevoland van een gezonde leefomgeving kunnen genieten, nu en straks.’

De missie is in een slogan vervat: **“Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland”**. Het samenwerken met andere organisaties zit in de genen van onze federatie.

Onze toekomstdroom: in een mooi en duurzaam Flevoland:

- zijn wonen, werken en reizen energieneutraal doordat Flevoland zuinig is met energie en grondstoffen en in zijn behoefte voorziet met hernieuwbare bronnen
- wordt gebied zorgvuldig benut en ontwikkeld en koesteren we natuur
- is het prettig wonen in de steden en dorpen met schone lucht en natuur om de hoek
- krijgen planten en dieren de ruimte in mooie natuurgebieden waarvan bewoners kunnen genieten
- is ruimte voor een groene economische ontwikkeling die méé investeert in duurzaamheid en een rijke natuur

1.2 Onze Strategie

We hebben onze strategische koers vastgelegd in ons 'Meerjarenbeleidsplan 2020-2024' [201206 NMFF-beleidsplan-20-24-DEF-CBF15554.pdf \(nmfflevoland.nl\)](#) dat door de leden is vastgesteld in de Algemene Ledenvergadering van 2020. In 2025 stellen we samen met onze leden het nieuwe Meerjarenbeleidsplan vast 2025 – 2029.

Daarin beschrijven we onze missie en visie, schetsen we wat we willen bereiken en staan onze inhoudelijke doelstellingen en programma's. De wereld om ons heen verandert continu en de snelheid van die verandering is groter dan ooit tevoren. Dit vraagt om wendbaarheid en aanpassingsvermogen zonder de doelen uit het oog te verliezen. Via onze meerjarenvisie geven we hier richting aan.

Drie positioneringen

We zetten ons met hart in ziel in voor natuur en milieu in Flevoland. Duurzaamheid doe je samen: we faciliteren, stimuleren en regisseren samenwerking met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden. We creëren en nemen initiatieven die de provincie duurzamer maken.

We kiezen drie samenhangende strategieën van waaruit we onze missie willen bereiken.

A. [Initiëren en versnellen van duurzame ontwikkeling](#)

*'Er kan nog veel gebeuren om Flevoland werkelijk duurzaam te maken.
Ons werk is dus nog lang niet klaar.'*

De NMFF ontwikkelt samen met haar lidorganisaties ideeën en concepten die bijdragen aan een mooi en duurzaam Flevoland. Soms voeren we die zelf uit en soms stimuleren we anderen om er mee aan de slag te gaan. Uiteindelijk gaat het erom dat we resultaten boeken om duurzaamheid te bereiken. We willen ontwikkelingen niet van bewoners, bedrijven of overheden overnemen, maar vooral hen de gelegenheid geven om zich in te zetten voor een duurzaam Flevoland. Hierbij bieden we handelingsperspectief naar een duurzame toekomst. Dit doen we bijvoorbeeld door de uitvoeringskracht van duurzame initiatieven te versterken.

B. [Maatschappelijke steun verwerven voor duurzame ontwikkeling](#)

*'Op thema's die ingrijpende keuzes vergen - zoals klimaat of mobiliteit –
blijft het lastig wezenlijke verbeteringen voor elkaar te krijgen.'*

Het is belangrijk dat we zoveel mogelijk mensen meekrijgen op weg naar een mooi en duurzaam Flevoland. Dit doen we door bruggen te slaan tussen overheden en inwoners: we helpen overheden om bewoners te betrekken bij duurzaamheid. En vertalen signalen die leven in de samenleving weer terug naar de overheid. We kijken hierbij verder dan alleen naar onze eigen achterban. We willen dat iedereen onderdeel kan worden van een overgang naar een duurzamer Flevoland.

C. [Netwerken ontwikkelen en inzetten voor duurzame ontwikkeling](#)

*'We zien een complexe netwerksamenleving, waarin niemand het eenzijdig
voor het zeggen heeft. En we zien een brede duurzaamheidsbeweging
van betrokken burgers en bedrijven.'*

Onze slogan begint nadrukkelijk met het woord 'samen'. We zijn ervan overtuigd dat we onze doelen alleen maar kunnen bereiken samen met anderen. We zien het dan ook als onze rol om partijen bij elkaar te brengen.

Ook partijen die niet direct voor de hand liggen. Onze vereniging groeit de laatste jaren fors in lidorganisaties. Daarnaast hebben we ook veel supporters van een mooi en duurzaam Flevoland; mensen die duurzame ontwikkeling belangrijk vinden.

3 Punten voor een duurzame en natuurinclusieve samenleving

Onze grootste opgave de komende jaren ligt in het tegengaan van klimaatverandering en het herstel van biodiversiteitsverlies. Wij werken samen aan de volgende thema's voor een duurzame en natuurinclusieve samenleving:

1. **Tegengaan klimaatverandering**
2. **Stimuleren circulaire economie**
3. **Herstel biodiversiteit en aanpassen aan gevolgen van klimaatverandering**

Sustainable Development Goals

Onze impact hebben we geformuleerd in termen van Sustainable Development Goals (SDG's). Deze SDG's worden ook wel Duurzame Ontwikkelingsdoelen genoemd. In 2015 hebben de Verenigde Naties deze vastgesteld als de nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030.

Onze visie is dat we met onze kennis en kunde lokale en provinciale organisaties en communities kunnen verbinden, kunnen ondersteunen en kunnen activeren via uitvoeringsgerichte activiteiten. Op deze wijze fungeren we als de lokale en provinciale versneller richting duurzaamheid. Wij richten ons in onze werkzaamheden op de **inhoudsdoelen**:

- 7 : Duurzame Energie
- 12 : Circulaire Economie
- 13 : Klimaat
- 14 & 15 : Biodiversiteit

We zetten daartoe een mix van instrumenten in, met het accent op communicatie, participatie en bewustwording. Via onze projecten en activiteiten maken we burgers en bedrijven/ondernemers bewust en bieden we handelingsperspectieven. Wij sluiten aan bij de **procesdoelen**:

- 4 : Voorlichting & Bewustwording
- 11 : Duurzame steden, dorpen en gemeenschappen
- 17 : Lobby & Belangenbehartiging

THE GLOBAL GOALS For Sustainable Development

Inhoudsdoelen:

Procesdoelen:

1.3 Al meer dan 25 jaar steun van de postcodeloterij

Meer impact dankzij de Postcode Loterij

"Dankzij de deelnemers van de Postcode Loterij kunnen wij de Natuur en Milieufederaties ondersteunen met flexibele, lange termijn financiering. Zij spelen een sleutelrol in het versnellen van de duurzame transitie – van het beschermen van biodiversiteit tot het stimuleren van een circulaire economie. Door hen de ruimte te geven om in te spelen op wat lokaal nodig is, dragen we samen bij aan een groenere en leefbare toekomst voor iedereen."

*– Jonne Arnoldussen, Managing Director,
Nationale Postcode Loterij*

2. Meerjarenprogramma 2023 – 2026

Het meerjarenprogramma is gebaseerd op de vastgestelde Meerjarenbeleidsvisie 2020-2024. In 2024 zijn de voorbereidingen ter hand genomen voor de nieuwe meerjarenvisie. In 2025 stellen we samen met onze leden het nieuwe Meerjarenbeleidsplan vast voor 2025 – 2029.

Er zijn 3 programma's waaraan we in 2024 werkten:

- **1. Energieneutraal Flevoland** (energie en klimaat)
- **2. Circulair Flevoland** (circulair leven)
- **3. Mooi en Natuurrijk Flevoland** (biodiversiteit en klimaatadaptatie)

2.1. Energieneutraal Flevoland

- We maken werk van een energieneutrale provincie in 2030 (inclusief mobiliteit), via stimuleren van minder energieverbruik, vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen en 100% hernieuwbare groene energie met lokale participatie en draagvlak. We willen onze klimaatdoelen (tenminste 55 % CO2 reductie in 2030 ten opzichte van 1990) halen met zoveel mogelijk oog voor mens en natuur.

2.2. Circulair Flevoland

- We zetten ons in voor een circulaire economie, met duurzame steden en dorpen met een aantrekkelijke woon- en werkomgeving en daadwerkelijke verlaging van de *footprint* van de Flevolandse bewoners, zoals voor grondstoffen. De urgentie om te komen tot een circulaire economie is groot. De aarde wordt in een hoog tempo opgemaakt. Wereldwijd koersen we af op een verbruik van 1,75 aarde per jaar. Nederland nog een stuk hoger: 2,9 aarde.

2.3. Rijke natuur, een mooi landschap en gezond water (Mooi en Natuurrijk Flevoland)

- We zetten ons in om in een groeiende provincie de ruimte en voorwaarden te blijven vinden voor een soortenrijke en gevarieerde natuur en een gezond en aantrekkelijk landschap dat ook voorbereid is op de gevolgen van klimaatverandering (klimaatadaptatie). Verlies aan biodiversiteit, verdroging en temperatuurstijging door klimaatverandering en een afnemende waterberging door de bodem zijn zomaar een aantal belangrijke factoren die de natuur bedreigen. Daarnaast neemt de waardering voor de natuur dichtbij toe.

Ruimtelijke context

Als maatschappij komen we in een nieuw ruimteverdelingsvraagstuk terecht. Wij zien het landschap als het platform waarbinnen alle ruimtelijke vragen zullen moeten worden ingepast. Wij zoeken hierbij naar een gebiedsgerichte en integrale benadering. Er zijn vier hoofdfuncties in Flevoland die ruimtegebruik vragen:

1. Natuur (herstel en versterking biodiversiteit)
2. Klimaatadaptatie (Water en bodem als leidend principe)
3. Wonen en leven (woningbouw, mobiliteit, grondstoffen en voedsel)
4. Energieproductie en -distributie

We kiezen bij de ontwikkeling van de ruimte voor prioriteit op het vlak van tegengaan klimaatverandering (vermindering CO2-uitstoot), aanpassen aan de gevolgen door klimaatadaptatie, herstel biodiversiteit en

stimuleren circulaire economie. Deze vormen voor ons de belangrijkste ingrediënten van het toetsingskader voor ruimtelijke kwaliteit.

Basistaken 2023-2026

Het meerjarenprogramma 2023- 2026 geeft een overzicht van de basistaken. Hiervoor krijgen we vanuit de provinciale basissubsidie een meerjarige financiering.

De basisactiviteiten verdelen wij onder naar type activiteit, gerelateerd aan de doelgroep. Dat ziet er als volgt uit:

- **Draagvlakverbetering** (gericht op beleidsmakers en bestuurders van de Provincie, gemeenten, waterschappen en bedrijven)
- **Ondersteuning en ontwikkeling netwerk** (gericht op leden van ons NMFF-netwerk)
- **Pionieren en projectontwikkeling** (gericht op voorlopers en early adopters van specifieke ontwikkelingen)
- **Campagne's en communicatie** (gericht op het brede publiek).

De basistaken worden strak gebudgetteerd en planmatig per jaar uitgevoerd. De enige onzekere factor is de actualiteit. De financiering van de activiteiten is gelimiteerd, waardoor per activiteit een beperking geldt van de mate van inzet.

Rol en functie	Activiteit
Actualiteit volgen, agenderen van relevante zaken, plannen beoordelen	DRAAGVLAK VERBETERING
Netwerk vertegenwoordigen, ondersteunen en informeren	ONDERSTEUNING & ONTWIKKELING NETWERK
Initiëren en aanjagen gedragsverandering	PIONIEREN EN PROJECTONTWIKKELING
Uitdragen gedachtengoed	CAMPAGNES EN COMMUNICATIE

3. Impact 2024

Jaarlijks meten we onze impact, die gekoppeld is aan de doelen en strategie van onze meerjarenbeleidsvisie.

Impact van De Natuur en Milieufederatie Flevoland Facts & Figures 2024

Samen voor een mooi en duurzaam Flevoland.

Impact van de gezamenlijke Natuur en Milieufederaties (NMF's) in 2024

Samen met de andere provinciale Natuur en Milieufederaties ondernemen we activiteiten om bij te dragen aan het creëren van draagvlak voor een duurzame samenleving. Deze projecten doen we op eigen initiatief, zijn vaak publiekscampagne's of -activiteiten, en vallen niet onder bijvoorbeeld de uitvoering van overheidsbeleid. Deze projecten richten zich vooral op de energietransitie, de circulaire transitie, klimaatadaptatie en biodiversiteitsherstel. Een mooi en duurzaam Nederland maken we samen.

Bereik:

Het is belangrijk dat we zoveel mogelijk mensen meekrijgen op de weg naar een mooi en duurzaam Nederland. Jaarlijks meten we het aantal aangesloten organisaties, aantal deelnemers aan onze activiteiten, en bereikte mensen.

Versterken maatschappelijk middenveld:

We werken samen met (vrijwilligers)organisaties die zich inzetten voor natuur, milieu en duurzaamheid. We empoweren deze organisaties zodat zij mooie projecten kunnen realiseren zoals een lokaal zonnepanelenproject of een voedselbos. We meten jaarlijks het aantal adviezen, het aantal netwerken en aantal ondersteunde initiatieven.

Verduurzamen bedrijven:

We adviseren bedrijven en instellingen hoe zij duurzaamheid in de praktijk kunnen brengen. We meten bijvoorbeeld de voetafdruk. En we zetten netwerken op voor kennisuitwisseling zodat bewustwording over duurzaamheid kan toenemen. Jaarlijks meten we het aantal gegeven adviezen, geboden hulp, en kennisbijeenkomsten.

Verduurzamen overheidsbeleid:

We adviseren organisaties hoe zij duurzaamheid in de praktijk kunnen brengen. En we behartigen de belangen van natuur en milieu, en dragen zo bij aan (de versnelling van) de uitvoering van beleid van lokale en provinciale overheden. We zetten netwerken op voor kennisuitwisseling zodat bewustwording over duurzaamheid kan toenemen. Jaarlijks meten we de impact.

De landelijke impactcijfers zijn te vinden op:
[Impact - Natuur en Milieufederaties](#)

4. Programma Energieneutraal Flevoland

Energiek op weg naar een Energiepositief Flevoland

Onze droom

Wij dromen van een Flevoland waar duurzame energie voor iedereen beschikbaar is.

Wat gaan we doen?

De NMFF wil werk maken van de energietransitie. Wij streven een centrale en actieve rol na in de uitwerking van het klimaatakkoord. De NMFF is hierbij adviseur en makelaar tussen bouwers en andere relevante bedrijven, opdrachtgevers als corporaties, bewoners en gemeenten. Landelijke ontwikkelingen vertalen we naar de regio.

Klimaatverandering vormt een steeds grotere bedreiging. We gaan klimaatverandering zoveel mogelijk tegen. We willen onze klimaatdoelen (tenminste 55% CO2 reductie in 2030 ten opzichte van 1990) zoveel mogelijk met oog voor mens en natuur halen. We staan voor een natuurinclusieve en maatschappij-inclusieve energietransitie.

“De NMFF wil werk maken van een energieneutrale provincie in 2030 (inclusief mobiliteit), via stimuleren van minder energieverbruik, vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen en 100% hernieuwbare groene energie met lokale participatie en draagvlak.”.

Samenvatting: hieraan werkten we in 2024

1. Energiebesparing in gebouwen bevorderen

Energieverbruik is in Flevoland sterk gekoppeld aan de gebouwde omgeving (huishoudens en bedrijven) en transport. We stimuleerden eigenaren en bewoners tot energiebesparing en verduurzaming van de woning. Hetzelfde deden we richting het zakelijk vastgoed.

2. Productie van hernieuwbare energie met draagvlak verhogen

In 2030 wil de provincie energieneutraal zijn, inclusief transport. We hebben partijen uitgedaagd in het aantrekkelijk maken van de oplossingen die nu al voor handen zijn, maar die nog een flinke opschaling behoeven. En die tegelijk bijdragen aan een natuurinclusieve en maatschappij-inclusieve energietransitie. We ondersteunden lokale energie-initiatieven hierbij, zoals via het Platform Flevolandse Energiecoöperaties (Energie van Flevoland). We werkten hierbij ook samen met EnergieSamen via de landelijke Participatiecoalitie. Bij mobiliteit onderzochten we eerder via een onderzoek van Goudappel Coffeng naar kansen voor schoner transport voor 2030 en 2050 in Flevoland. De IJmeerlijn, mits landschappelijk ingepast zonder natuurschade, past daarbij.

3. Energieneutrale en aardgasvrije wijken stimuleren

Via buurtgerichte aanpakken stimuleerden we particuliere woningeigenaren, huurders en bewonerscollectieven richting wijkgerichte en collectieve aanpakken. We werkten hierbij samen met onze partners via de Participatiecoalitie, lokale energie-initiatieven en gemeenten.

Voor dit programma heeft de NMFF de basistaken vanuit de provinciale subsidie als volgt ingezet.

Indicatoren van de impact

Energie neutraal Flevoland: indicatoren	Impact 2024
Omvang netwerk (aantal organisaties)	22
Omvang netwerk (aantal personen)	1.530
Aantal actieve groepen (lidorganisaties)	13
Aantal vragen om advies of ondersteuning	2.835
Aantal overlegstructuren, participatieprocessen	15
Aantal bijeenkomsten (fysiek en online)	38
Aantal handreikingen, positionpapers, zienswijzen	14
Bereik thema energie (corporate site en sociale media)	37 %
Bereik campagne/ project (en sociale media)	15.106
In het nieuws (radio-items regionaal en lokale omroep)	6
In het nieuws (overgenomen persberichten)	20

Energie neutraal Flevoland	Begrote uren	Bestede uren
Draagvlakverbetering	341	366
Ondersteuning en ontwikkeling netwerk	150	163
Pionieren en projectontwikkeling	50	52
Campagnes en communicatie	115	115
<i>Totaal</i>	<i>656 (35 %)</i>	<i>696</i>

Uren besteed: **696 uur**.

Begroet was: 656 uur.

Toelichting:

Extra uren zijn ingezet voor inbreng op de nieuw in te passen 380KV-hoogspanningsleiding en de mogelijke nieuwe OV-verbinding de Lelylijn.

4.1 Draagvlakverbetering voor Klimaat en Energie (4101)

Doel:

- Begrip stimuleren voor elkaars standpunten in het belang van een breed gedragen energievisie (provinciaal en gemeentelijk).

Impact:

Betrokken bij beleidsontwikkeling voor de energietransitie, waarbij 50% van onze inbreng is overgenomen.

Voorbeeld:

We adviseerden en stimuleerden betrokkenheid en participatie van natuurorganisaties, energiecoöperaties en bewoners bij energieplannen en mobiliteitsplannen die vragen om ruimtelijke keuzen in Flevoland.

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Regionale Energie Strategie Flevoland: - deelname Adviesraad Energyboard Flevoland - uitwisseling met RES-themagroepen (RES- zon, warmte, wind, opslag)	192	166
Trekker RES-themagroep 'participatie' samen met Platform Flevolandse Energiecoöperaties / Energie Samen (NMFF is voorzitter en secretaris)	64	100
- inbreng op / bij mobiliteitsplannen provincie	59	80
- deelname bijeenkomsten FEA-netwerk	26	20
Totaal	341	366

Resultaten

- *Deelname Adviesraad Energyboard Flevoland*

De Energyboard is het overlegorgaan per provincie waarin alle zaken worden besproken die te maken hebben met het energiesysteem en lijnen worden uitgezet over het energiesysteem van de komende 10 jaar, waaronder de Regionale Energiestrategie Flevoland (RES Flevoland). De Energyboard stelt ook de energievisie op en coördineert op provinciaal niveau de aanpak van netcongestie. De provincie is voor de RES Flevoland bevoegd gezag samen met de 6 gemeenten en het Waterschap Zuiderzeeland. NMFF is al enkele jaren op verzoek van de provincie partner bij de RES. De **RES Flevoland is sinds 2024 ondergebracht bij de Flevolandse Energyboard**.

Op verzoek van de provincie **neemt NMFF deel aan de Adviesraad Energyboard**. Deze kwam in 2024 4 keer bijeen. Aandachtspunten in onze inbreng waren: bieden van meer mogelijkheden aan inwoners om te profiteren van duurzame energieprojecten, alertheid op energieweerbaarheid van bewoners, onderzoek naar en stimulering van energiegemeenschappen, aandacht voor optimalisatie van de natuur nabij windmolens en zonneparken, meer aandacht voor besparing en een optimaler gebruik van opwek en gebruik door bewoners en bedrijven ter vermindering netcongestie.

We gaven advies over de **provinciale visie Energieperspectief 2050**. NMFF en Flevolandse energiecoöperaties adviseren om meer eigenaarschap bij de energietransitie te organiseren. Het voorstel is om een 7^e principe aan de provinciale visie Energieperspectief toe te voegen, namelijk: *“Om mensen zich eigenaar van de energietransitie te laten voelen, moet je ze -bijvoorbeeld via Energiegemeenschappen - de gelegenheid geven (mede-)eigenaar te zijn of worden.”*

- *Advisering door RES-themagroep 'participatie'*

NMFF was wederom in 2024 op verzoek van de provincie **trekker van de RES-themagroep 'participatie'** waarin samen met overheden (provincie en gemeenten), Flevolandse energiecoöperaties en Jong-RES (jongerenplatform energie) aanbevelingen worden uitgewerkt voor een maatschappelijk gedragen energietransitie met minimaal 50 % lokaal eigendom. De themagroep kwam 6 keer bijeen (maart, mei, juni, september, oktober, december). Tevens is NMFF gevraagd om de rol van 'klankbord' te vervullen voor het onderwerp 'energieweerbaarheid' bij de RES Flevoland. In 2024 is gewerkt aan een update van de **voortgangsnotitie RES Flevoland**. Deze verschijnt medio 2025. De RES-themagroep levert hiervoor adviezen en tekstvoorstellen aan.

Het **opwekdoel in de RES is leidend voor ons**. Centraal staat hierin de verkenning naar mogelijkheden voor nieuwe energie-opwek en kansen voor meer energiebesparing. Na de Provinciale Statenverkiezingen van 2023 bleek het aantal uitzonderingsgebieden voor de opwek van duurzame energie gegroeid, waardoor er minder kansen zijn voor grootschalige nieuwe opwek. Flevoland heeft al veel bereikt en gaat haar gedane bod op hernieuwbare energie in Flevoland zeker halen (5,81 TWh voor 2030). Tegelijk is samenwerking tussen overheden, bewoners, netbeheerders en bedrijven nodig om het energiesysteem ook kwalitatief te verbeteren.

*Wij blijven ons inzetten voor opwek van duurzame energie, waar dat kan, **met meer lokaal eigendom** en die ook **natuurinclusief** is. In 2024 is door ons verder gewerkt aan de handreiking over 'grootschalige natuurinclusieve energie-opwek' met draagvlak. Zoals hier op de foto : Zonneward in Zeewolde.*

- *Inbreng op energieplannen*

Natuurinclusief en participatief zonnepark langs A6

We gaven advies aan diverse overheidsorganisaties vanwege het **nieuw te ontwikkelen zonnepark langs de A6** (vanaf Lelystad tot Ketelbrug) op overheidsgronden. Er is overlegd met de Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf en het Waterschap Zuiderzeeland in 2024. Accenten vanuit ons zijn een goede natuurlijke inpassing en het stimuleren van 50% lokaal eigendom, mogelijk in te vullen via de Flevolandse energiecoöperaties.

Inpassing 380KV met respect voor natuur en landschap

We gaven advies voor de nieuwe in te passen hoogspanningsverbindingen 380 KV voor de trajecten tussen Diemen-Ens en tussen Ens-Vierverlaten die TenneT de komende jaren wordt aangelegd. We namen deel aan de ontwerpateliers van TenneT. Onze inbreng stemden we af met onze lidorganisaties, Flevolandse terreinbeheerders en aangrenzende provinciale Natuur en Milieufederaties. Vanwege de energietransitie is ons inziens een nieuwe hoogspanningsverbinding wenselijk, zolang de schade aan natuur en landschap zoveel mogelijk wordt beperkt. Ook bij de precieze invulling van het tracé en het Regioadvies op de lijn Ens-Vierverlaten zullen we als gesprekspartner betrokken blijven.

- *Inbreng op mobiliteitsplannen*

Deelname Adviesraad Lelylijn

De NMFF is als Flevolandse groene organisatie in een vroeg stadium aangehaakt bij de plannen rondom het bouwen van een nieuwe spoorlijn tussen Lelystad en Groningen (noordelijk Nederland): de **Lelylijn**. In 2024 namen we op verzoek van de Stuurgroep Lelylijn deel aan 4 sessies van de **Adviesraad Lelylijn**. Wij hebben kansen en risico's rondom het bouwen van de nieuwe spoorlijn geïnventariseerd en ingebracht bij de Adviesraad Lelylijn. Onze inbreng stemden we af met Flevolandse natuurorganisaties (zoals Flevo-Landschap) en onze lidorganisaties. Wij vinden een 'alzijdige' OV-ontsluiting van Flevoland belangrijk. Momenteel is daar geen sprake van omdat Noordelijk Flevoland geen spoorverbinding heeft. In het eerder door ons verrichte mobiliteitsonderzoek door Goudappel-Coffeng wordt een positieve bijdrage verwacht van de Lelylijn met oog op de klimaatdoelen en doelen voor fijn stof. Tegelijk is er zorg over de impact voor natuur en landschap. In dat kader bepleiten we een OV-tunnel onder het Ketelmeer en een verplicht station in Emmeloord. Deze inbreng hebben we ook meegegeven aan Provinciale Staten Flevoland.

- *Deelname FEA-netwerk*

We zijn vanaf de start partner van het netwerk Flevolandse Energie Agenda. In april namen we deel aan het FEA-kenniscafe over de toekomst van warmte, mede vanwege de mogelijke rol van energiegemeenschappen. In maart namen we op verzoek van de provincie deel aan een werksessie in de Noordoostpolder en Urk waarin volgens 'de principes van de wereld van B' een concrete lokale cases is verdiept. Vanuit de methode van back-casting is gekeken wat nodig is voor het energiesysteem van de toekomst. Hierdoor is concreter zicht gekomen op wat welke partij kan gaan leveren aan de energietransitie.

4.2 Ondersteuning en ontwikkeling netwerk Klimaat en Energie (4102)

Doel:

- *Bouwen aan het maatschappelijk draagvlak voor de transitie naar een energieneutraal Flevoland.*

Impact:

Groot netwerk opgebouwd uit verschillende velden (energiecoöperaties, natuur- en landschapsorganisaties, agrarische organisaties, woningbouwcorporaties, bedrijven, overheden) vanuit het gezamenlijk doel om samen meer duurzame energie op te wekken.

Voorbeeld:

We adviseerden en stimuleerden betrokkenheid en participatie bij het proces rond het aanleggen van de nieuwe 380kV-verbinding tussen Vierverlaten-Ens-Diemen. NMFF is, in overleg met andere Milieufederaties van Noord-Nederland, één van de belangrijkste stakeholders.

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Provinciale staten & visie 2050: samen met groene natuur- en landschapsorganisaties en energiecoöperaties verkennen we in 2024 de kansen voor energieneutraal Flevoland met respect voor natuur en landschap.	74	100
Deelname themaoverleg energie van de provinciale Natuur- en Milieufederaties (kennisontwikkeling en ervaringsleren) (4 meetings)	26	13
Op verzoek uitvoeren van klimaat en energiegerelateerde onderwijsgerelateerde activiteiten (kennissessies, ontwerp ateliers, excursies) voor technasia, VMBO, MBO, HBO in Flevoland	25	20
Deelname Werkveld adviescommissie Duurzame Bouwkunde van Windesheim Flevoland	25	30
Totaal	150	163

Resultaten

- *Visie Energiepositief Flevoland 2050*

Via de methode van back-casting zijn punten opgehaald voor onze uitvoeringsagenda voor onze **toekomstvisie Energiepositief Flevoland 2050**. Hoe kijken onze lidorganisaties naar kansen voor energie-opwek met respect voor natuur en landschap, lokaal eigendom, energiegemeenschappen, meer duurzame energie-opwek, meer energiebesparing en meer schone mobiliteit.

Van onze lidorganisaties zijn filmportretten gemaakt om te tonen waar zij van dromen in 2050 en hoe ze daar de komende jaren concrete stappen in willen maken. Films zijn gemaakt van onze lidorganisaties: Zeewolde Zon, Jong-Res en Fietzersbond Flevoland. De video's verschijnen in 2025. De visie, interviews met lidorganisaties en filmportretten zijn onderdeel van de viering van ons 40 jarig jubileum in 2026.

- *Deelname themaoverleg energie van de provinciale Natuur- en Milieufederaties*

Om kennisontwikkeling en ervaringsleren te stimuleren is in 2024 meerdere malen afgestemd met andere Natuur en Milieufederaties betreffende grote transitieopgaven op het gebied van energie en mobiliteit. Relevante onderwerpen zijn hierbij: strategie rond **datacenters** (we ontwikkelden hiervoor een strategie), strategie rondom **Small Modular Reactors** (kleine kerncentrales, waarvoor in veel provincies plannen liggen), strategie rond **netcongestie** en strategie rond grootschalige energieopwek van wind en zon.

- *Op verzoek uitvoeren van 'klimaat en energie' onderwijsgerelateerde activiteiten*

We verzorgden een **gastcollege op AERES Hogeschool in Almere** over een ruimtelijk dilemma gericht op vraagstukken vanuit de energietransitie en natuurdoelen. Studenten werkten aan een actuele casus: de nieuwe 380 KV Hoogspanningsverbinding. Deze verbindt de windparken op de Noordzee met de Randstad en is belangrijk voor de transitie naar duurzame energie. Tegelijk blijkt uit onderzoeken dat het aanleggen van de lijn een negatieve impact gaat hebben op beschermde natuur. De vraag was: Hoe kom je in deze situatie tot een oplossing waarin alle partijen zich kunnen vinden en waarin draagvlak is voor de uiteindelijke beslissing?

Met veel enthousiasme bedachten de studenten verschillende oplossingen. Zie voor de oplossingen: [NMFF geeft gastcollege op AERES - NMF Flevoland](#)

Gastcollege bij AERES Almere over inpassing 380 KV hoogspanningsverbinding

- *Deelname Werkveld adviescommissie Duurzame Bouwkunde van Windesheim Flevoland*

We zijn lid van de **Werkveld adviescommissie Duurzame Bouwkunde** van Windesheim Flevoland, om zo de opleiding te voorzien van kennis en inspiratie uit de praktijk van klimaat en duurzaamheid. We namen deel aan 4 kennis-uitwisselingssessies met andere leden van de Werkveld adviescommissie. Als gevolg hiervan is duurzaamheid beter verankerd geraakt in het **curriculum**.

Tevens zijn partners in de adviescommissie bewust gemaakt van het **Convenant Toekomstbestendig Bouwen** dat een beweging vormt van toekomstbouwers, waaraan ook veel bedrijven uit de bouwsector deelnemen en overheden (155 organisaties). NMFF is ondertekenaar van het convenant en inspireert bouwers om niet alleen meer ambitieuze stappen te zetten op het thema energie, maar ook voor circulariteit, natuurinclusiviteit en gezonde leefomgeving.

4.3 Pionieren en projectontwikkeling klimaat en energie (4103)

Doel:

- *Belangrijke actoren op het thema klimaat en energie stimuleren om elkaar te versterken en aan te vullen.*

Impact:

Kansen voor duurzaamheid en bewonersbetrokkenheid met overheden, woningbouwcorporaties, de bouwbranche concreet vertaald binnen het Flevolandse project Toekomstbestendig Bouwen als onderdeel van het provinciale DuurzaamDoor-programma.

Voorbeeld:

We stimuleerden betrokkenheid van energiegroepen, natuurgroepen en bewoners bij de moderniserings-opgaven van woningbouwcorporaties (onderdeel gemeentelijke warmtetransitievisies).

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
deelname bestuurlijk provinciaal overleg programma DuurzaamDoor	25	20
voorbereiding en deelname overlegbijeenkomsten provinciaal programma DuurzaamDoor	25	32
Totaal	50	52

Resultaten

Het provinciale programma DuurzaamDoor (DD) gaat over sociale innovaties in een groene economie in Flevoland. We nemen op verzoek van de provincie deel aan dit programma. Binnen het programma worden vraagstukken geselecteerd en netwerken gebouwd met mensen van verschillende perspectieven, drijfveren en expertise. Binnen de netwerken scheppen we ruimte, werken we samen en brengen we beweging. Het Flevolandse netwerk richt zich op kennisdeling en samenwerking op 3 duurzame thema's: energie, circulair en voedsel. We dachten mee met thema's voor het nieuwe vervolg-programma en namen deel aan de **bestuurlijke bijeenkomsten** daarover die in het voorjaar en najaar zijn georganiseerd met partners, provincie en gemeenten. Gemeenten zijn enthousiast over het netwerk, mede vanwege de bijzondere samenwerking tussen NGO's, onderwijs en overheden en de concrete toepassingsgerichte werkwijze. De provincie

Eind 2024 ronden we het 2 jarige **project Toekomstbestendige wijken** af dat we de afgelopen periode uitvoerden samen met partners (IVN, gemeenten, provincie, woningbouwcorporaties, Rabobank, en onderwijsinstellingen (AERES-Almere, Windesheim Flevoland, ROC-Flevoland). Centraal vraagstuk was hoe we de verplichting tot energiezuinig bouwen en moderniseren kunnen benutten om een versnelling te geven aan andere uitdagingen, zoals biobased, circulaire, klimaatadaptieve en natuurinclusieve toepassingen op woning- en wijkniveau. Onderdeel van dit project zijn 5 lokale innovatielabs. Van het project is een digitaal magazine verschenen, waarin de lessons-learned worden gedeeld. Momenteel zijn we bezig om een vervolg op dit project vorm te geven, zodat de ontwikkelde kennis, ervaringen en opgebouwde lokale netwerken verder geborgd kunnen worden.

Innovatielab woningcoöperatie Centrada

Innovatielab bij Oost Flevoland Woondiensten

Innovatielab woningcorporatie Mercatus

Symposium 1 november 2024

Innovatielab Urk

4.4 Campagnes en communicatie klimaat en energie (4104)

Doel:

- Versterken van het draagvlak voor klimaatmaatregelen en het beleefbaar maken van het klimaatvraagstuk door en voor de inwoners van Flevoland.

Impact:

1.018 nieuwsbrief abonnees

29.744 website bezoeken (incl. themapagina energie NMFF-site)

4.526 volgers sociale media (allen tezamen: facebook, X, linked-in, instagram)

20 persberichten verstuurd (thema energie)

3 Radio-items 'klimaat en energie' (wekelijks 55.714 luisteraars, bron Omroep Flevoland)

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Communicatie-inzet voor nieuws over klimaat en energie (woordvoering media, communicatieondersteuning lidorganisaties)	30	30
Berichten over energie onderwerpen die centraal staan in PS-vergaderingen (NMFF-nieuwsbrief, en sociale media) (1uur x p/m)	10	10
Vorbereiding en opname 4-wekelijkse radio-rubriek 'milieu en duurzaamheid' over energie en klimaat-onderwerpen bij Omroep Flevoland en maken blog	25	25
Onderhoud themapagina energie NMFF-site (1 uur x p/w)	50	50
Totaal	115	115

Resultaten

Op onze themapagina [Energienutraal Flevoland - NMF Flevoland](#) plaatsten we nieuws over klimaat en energie, en over de voortgang van onze projecten en activiteiten. Er verschenen verschillende artikelen die **complexe politieke onderwerpen** makkelijker uitlegden voor onze achterban. Een aantal voorbeelden hiervan zijn artikelen over een nieuwe hoogspanningsverbinding tussen Vierverlaten en Ens, de bouw van kleine windmolens, netcongestie en grootschalige batterijopslag.

Bij Omroep Flevoland was de directeur in 2024 vaste studiogast bij de rubriek 'Milieu en Duurzaamheid'. Zij belichtte energie en klimaat-onderwerpen, zoals het gevolg van minder goed geïsoleerde woningen voor de energierekening, en de meerwaarde van energiezuinig én tegelijk ook toekomstbestendig bouwen.

Onderwerpen zijn hier te vinden: [Vera blogt - NMF Flevoland](#)

4.5 Andere projecten

4.5.1 Ondersteuning van Platform Energie van Flevoland (1112)

Inzet is gericht op een verdere professionalisering van de energievoöperaties in Flevoland die aangesloten zijn bij het Platform Flevolandse Energievoöperaties, thans omgezet naar 'Energie van Flevoland'. Hiervoor is voor 4 jaar een Shared Service Bureau (SSB) ingericht (tot 2025). Eind 2024 is de ondersteuning beëindigd. Op verzoek van de energievoöperaties was NMFF penvoerder voor deze subsidie. Dekking komt uit een aparte provinciale subsidie.

Feestelijke viering plaats van het 1-jarig bestaan van de koepelorganisatie Energie van Flevoland samen met de energiecoöperaties NMFF, provincie, gemeenten en het Waterschap.

[Home](#) | [Energie van Flevoland](#)

4.5.2 Samenwerkende Energieloketten (4186 t/m 4198)

Op verzoek van de gemeenten Zeewolde, Dronten, Noordoostpolder en Urk adviseerden we bewoners als serviceloket over het verduurzamen van de eigen woning en energiebesparing. Het energieloket continueren we op verzoek van de gemeente in Zeewolde. Vanwege het beëindigen van de aparte provinciale subsidie voor het energieloket, hebben 3 gemeenten besloten om de advisering op een andere wijze in 2025 te continueren.

Impact:

2.835 adviezen
gegeven aan Flevolandse

Top 3 advies-soort:

- energiebespaaradviezen
- 'advies-op-maat'
- warmtescans

Van 2015 t/m 2025:

40.748 gegeven adviezen

Warmtescans maken

4.5.3 Inclusieve participatie bij energietransitie (4170)

Wanneer bewoners en lokale maatschappelijke partijen vanaf het begin worden betrokken en geactiveerd, zien we succesvolle voortgang bij de energietransitie.. Aandachtspunt is dat de lokale betrokkenheid een afspiegeling vormt van de samenleving. Bij 2 gemeenten in Nederland verkenden we welke kansen en belemmeringen hierbij zijn, en welke handvatten kunnen worden geboden om tot meer inclusie te komen. Voor Flevoland verkenden we dit bij de gemeente Dronten samen met ambtenaren. Het onderzoek was op verzoek van het RVO. Van de verkenning is een handreiking verschenen.

4.5.4 Energieboswachters Zeewolde (4171)

Bij het ontwikkelen van zonne- of windparken is het belangrijk dat er oog is voor natuur en biodiversiteit. Daarom leiden we samen met de Natuur en Milieufederaties burgers op tot Energieboswachter. In de training leren zij om zon- en windprojecten te beoordelen op ecologische kwaliteit en verbeteringen te adviseren. Bij de herontwikkeling van bestaande zonneparken in de regio's adviseren Energieboswachters over ecologische inpassing met extra bloemrijke randen, insectenhoeven en ruimte voor grondbroeders. En bij de aanleg van nieuwe zon- en windprojecten zorgen Energieboswachters voor een ecologisch en mooier ontwerp.

Sinds 2022 zijn er meer dan 300 Energieboswachters opgeleid, waarvan ruim 130 in 2024. In Flevoland is in 2024 de eerste training in de steigers gezet, mede dankzij een financiële bijdrage van Windpark Zeewolde. Door het hele land leidt dit project tot een vernieuwend samenwerkingsverband tussen bewoners, natuur organisaties en (energie)projectontwikkelaars. We werken toe naar een levendige community in 2025 waarbij we actief monitoren hoe de Energieboswachters in de praktijk aan de slag zijn.

4.6 Samenwerking bij landelijke projecten van federaties

4.6.1 Samenwerking via Participatiecoalitie (4151 & 4152)

Op allerlei plekken in het land werken bewoners, energiecoöperaties en lokale en provinciale bestuurders samen aan stabiele, decentrale energiesystemen die de biodiversiteit versterken en een positieve impact hebben op de kwaliteit van de leefomgeving. Natuur en Milieufederaties zijn in alle dertig Regionale Energiestrategieën (RES) betrokken, waarmee we een bijdrage leveren aan de realisatie van in totaal 35 terawattuur (TWh) schone energie op land. Zo'n zeventig procent van de opgewekte energie in Nederland zal hierdoor in 2030 schoon zijn en Nederland helpen voor te bereiden op het streefdoel van 55 TWh schone energie. Via dit samenwerkingsproject bouwen we een netwerk en zorgen we voor kennisdeling. We informeren en inspireren met succesvolle voorbeeldprojecten, visies op de energietransitie. En we ontwikkelen slimme werkmethodes gericht op het versnellen en opschalen van aardgasvrije wijken.

Met vier andere landelijke maatschappelijke organisaties vormen wij de Participatiecoalitie, een breed ondersteuningsprogramma voor het succesvol uitvoeren van het Klimaatakkoord. Met de Participatiecoalitie hebben we in 2024 gezamenlijk 250 lokale initiatieven gesteund in het nemen van ruim 5.000 energiebesparende maatregelen. De Natuur en Milieufederaties hebben hiervan gezamenlijk vijftig initiatieven begeleid, waarvan 4 in Flevoland (wijkondersteuning Zeewolde, Almere, Biddinghuizen en Rutten).

4.6.2 Samenwerking met NPRES: Energie en natuur (4153)

In minstens zeventien van de dertig RES regio's zijn door de Natuur en Milieufederaties overheden gestimuleerd om hun beleid aan te passen naar de nieuwe natuurinclusieve wet - en regelgeving rond de subsidies duurzame energie (de zogeheten SDE ++). Dit project loopt door in 2025. In 2024 zijn de eerste voor bereidende bijeenkomsten voor ambtenaren gehouden. Voor Flevoland verkenden we de kansen met ambtenaren en natuurexperts bij het toekomstige zonnepark bij A6 (traject Lelystad – Ketelmeerbrug). In 2025 geven we advies aan provincie en gemeenten in de vorm van een handreiking voor een kwaliteitsbudget gericht op versterking van de biodiversiteit bij bestaande zon- en windparken.

5. Programma Circulair Flevoland

Samen werken aan duurzame steden en dorpen

Onze droom

Wij dromen van een economie die draait op grondstoffen die worden hergebruikt of oneindig beschikbaar zijn. Waarin we samen bouwen aan afvalvrije en circulaire steden en dorpen met schoon vervoer, gesloten kringlopen, regionaal duurzaam geproduceerd voedsel en natuur om de hoek. Een prettige en gezonde omgeving, waar veel groen en water is om extreem weer (hitte en neerslag) op te vangen.

Wat gaan we doen?

De NMFF is samen met haar lidorganisaties goed gepositioneerd – tussen bewoners, gemeenten en ontwikkelaars – en bij uitstek in staat om partijen te verbinden, te coachen en ondersteunen. We kennen de lokale en regionale ontwikkelingen bovendien goed en zijn op de hoogte van inspirerende voorbeelden van elders. Communicatie en educatie biedt ons een goed middel om met iedereen in contact te staan, waaronder onze lidorganisaties en de inwoners van Flevoland.

Vanwege de toenemende verstedelijking is het belangrijk om tot gesloten kringlopen te komen voor grondstoffen. We proberen daarvoor de hele keten te mobiliseren. Betrokkenheid van bewoners is belangrijk voor die kwaliteit en draagvlak voor transformaties.

“De NMFF zet zich in voor circulaire economie, met duurzame steden en dorpen met een aantrekkelijke woon- en werkomgeving en daadwerkelijke verlaging van de footprint van de Flevolandse bewoners, zoals voor grondstoffen.”

Samenvatting: hieraan werkten we in 2024

1. Bouwen aan circulaire steden en dorpen

We zijn bij uitstek een partij die op lokaal en regionaal niveau kan zorgen voor versnelling, en zodanig dat plannen ook beter worden. We zorgden voor betrokkenheid van bewoners omdat die kwaliteit en draagvlak belangrijk is bij transformaties. Kleinschalige initiatieven van bewoners en creatieve ondernemers stimuleerden we.

2. Succesvolle doe-democratie in wijken, dorpen en steden

Zonder enthousiaste supporters heeft een club geen bestaansrecht. De lidorganisaties zijn voor ons van essentieel belang. Initiatieven van lidorganisaties ondersteunden we met kennis, best-practices en financiële ondersteuning vanuit het NMFF-Fonds Verbraaken.

3. Slagvaardig netwerk van duurzame communities

Een belangrijke uitdaging is om de groep supporters te vergroten voor een afvalvrije en circulaire economie. We investeerden in onze aanpak via lokale duurzame communities en met de campagne 'circulaire challenges' continueerden we.

Voor dit programma hebben we de basistaken vanuit de provinciale subsidie als volgt ingezet.

Circulair Flevoland: indicatoren	Impact 2024
Omvang netwerk (aantal organisaties)	36
Omvang netwerk (aantal personen)	302
Aantal actieve groepen	27
Aantal vragen om advies of ondersteuning	1068
Aantal overlegstructuren, participatieprocessen	10
Aantal bijeenkomsten (fysiek en online)	59
Aantal handreikingen, positionpapers, zienswijzen	50
Bereik thema circulair (corporate site en sociale media)	30 %
Bereik campagne/ project (en sociale media)	23.187
Nieuwsbrieven (project/campagnes)	981
In het nieuws (radio-items)	8
In het nieuws (overgenomen persberichten)	25

Circulair Flevoland: duurzaam leven	Begrote uren	Bestede uren
Draagvlakverbetering	150	152
Ondersteuning en ontwikkeling netwerk	150	166
Pionieren en projectontwikkeling	50	50
Campagnes en communicatie	212	248,5
Totaal	562 (30 %)	616,5

Uren besteed: **616,5 uur**.

Begroot was: 562 uur.

Het aantal bestede uren is hoger bij het onderdeel:

- *Campagnes en communicatie*: omdat er meer uren nodig waren voor de challenges.

5.1 Draagvlakverbetering voor Circulair Flevoland (4201)

Doel:

- Begrip stimuleren voor elkaars standpunten in het belang van een breed gedragen circulaire visie (provinciaal en gemeentelijk)

Impact:

Betrokken bij de provinciale beleidsontwikkeling voor de circulaire economie, zoals landbouw en biobased bouwen.

Voorbeeld:

Meer aandacht voor belang circulariteit door invulling jurylid innovatietop bedrijven 2024

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Nieuwe Omgevingsvisie (Inventarisatie initiatieven faal- en succesfactoren op het gebied van circulaire economie in Flevoland)	6	20
Deelnemen bijeenkomsten Platformbijeenkomsten Circulair Flevoland	16	16
Meedenken bij provinciale / MRA ketenontwikkeling, zoals project circulaire bouw (ketenproject) en biobased bouwen	16	16
Deelname aan CROL-luchthaven Lelystad (bijeenkomsten)	72	60
Stimuleren en vertalen kansen voor circulaire economie naar overheden in Flevoland	40	40
Totaal	150	152

Resultaten

• Nieuwe omgevingsvisie en circulaire economie

In het coalitie-akkoord 'Toekomst voor het nieuwe land' heeft de provincie de ambitie geuit om bij de landbouw toe te werken naar een **Flevolandse landbouwvisie** samen met stakeholders waarin het belang van circulariteit concreet wordt gemaakt, zoals via een circulair landbouwplan waarin hergebruik centraal (bijv. door plantaardig afval te recycleren). We namen deel aan de **3 Landbouw Cafés** die de provincie rond de zomer (juni en juli) organiseerden. We leverden onze inbreng in de bijeenkomsten op de thema's water en waterkwaliteit, natuur en biodiversiteit, milieu, bodemvruchtbaarheid en circulaire economie. Onze inbreng is gedaan op basis van onze visie Circulair Flevoland 2050 en de daarin samen met onze lidorganisaties opgestelde agenda en positionpaper. Onze insteek ligt op het versnellen van een innovatieve, duurzame en circulaire landbouw die bijdraagt aan een goede boterham voor Flevolandse boeren.

Na de landbouwcafés is een aantal malen overleg gevoerd met de provincie over de opbrengst van de gehouden cafés en de doorvertaling daarvan naar de op te stellen landbouwvisie. Tevens hebben we tips en aanbevelingen gedaan over het proces. We zijn benieuwd naar de volgende stap en blijven graag betrokken als maatschappelijke organisatie in 2025.

We brachten delen van **onze visie Circulair Flevoland** in bij het proces voor de **nieuwe Omgevingsvisie FlevolandStraks**, die gaat over de visie van de overheden tot 2030 en verder. In 2030 wil de provincie grondstoffenleverancier zijn voor de circulaire economie. Onze inbreng richtte zich op het stimuleren van keteninitiatieven die bijdragen aan het **verkleinen van de Flevolandse voetafdruk** bij een verdere groei van bewoners en bedrijven in Flevoland. Denk daarbij aan meer kiezen **voor circulaire bouw en biobased bouwen**.

• Themabijeenkomsten Circulair Flevoland

In 2024 zijn door de provincie geen themabijeenkomst georganiseerd van het Platform Circulair Flevoland. Het platform is het netwerk waar ondernemers, experts, maatschappelijke organisaties, onderwijs en overheden samenwerken aan de circulaire economie.

Op verzoek van de provincie zijn we mede-partner bij de **1^e Flevolandse Circulaire Innovatie Top 20 voor ondernemers 2024**. De directeur is gevraagd om deel te nemen aan de jury, vanwege onze expertise en kennis van de Flevolandse bedrijven. De samenwerking is goed bevallen. Ook voor de editie in 2025 is de NMFF wederom gevraagd als mede-partner en als jurylid. De innovatietop wordt georganiseerd in de Week van de Circulaire Economie (maart).

Directeur Vera Dam benadrukt het belang van energiezuinige gebouwen en kantoorpanden. Energie is een kostbare grondstof waar we zuinig mee dienen te zijn, ook vanuit geopolitieke redenen. Andere juryleden (v.l.n.r.): David Eissens (Aeres), Vera Dam, Matthijs Meijer (Horizon), Cris Jansen (juryvoorzitter, gedeputeerde provincie Flevoland)

- **Stimuleren kansen voor circulair en biobased bouwen**

We activeerden diverse Flevolanse woningbouwcoöperaties (Centrada, Mercatus, en Oost-Flevoland Woondiensten) over de praktische invulling van de door hen eerder ondertekende 'intentieverklaring circulair bouwen' (2019). We organiseerden in 2024 lokale innovatielabs voor deze woningbouwcorporaties gericht op verzilveren van kansen voor circulair en biobased bouwen en moderniseren. De innovatielabs keken verder dan de schil van woningen (gevel, dak), namelijk ook naar bewuster materiaalgebruik bij keukens (circulaire keukens). Op verzoek van de provincie Flevoland ondertekenden NMFF in november 2023 het **Convenant Toekomstbestendig bouwen** [Natuur en Milieufederatie Flevoland sluit zich aan bij het convenant Toekomstbestendige Woningbouw - NMF Flevoland](#). In oktober 2024 is het convenant 2.0 gelanceerd. NMFF draagt als ambassadeur het convenant uit naar gemeenten, onderwijs en ondernemers in de bouwbranche.

- **Deelname CROL-Luchthaven Lelystad**

Veel bewoners binnen en buiten Flevoland maken zich zorgen over de voorgenomen uitbreiding van luchthaven Lelystad en de toekomst van de luchtvaart in Nederland in algemene zin. Samen met onze lidorganisaties zorgden wij er in 2024 voor dat natuur, milieu en duurzaamheid **hoog op de agenda** van de luchthaven blijft staan.

We hebben zitting in de omgevingscommissie CROLL dat zich richt op het huidig gebruik van luchthaven Lelystad. We kaarten in het overleg zorgen aan die bij onze lidorganisaties en partners spelen en zien er op toe dat de juiste procedures worden gevolgd. We zorgden ervoor dat de natuur beter vertegenwoordigd is in de CROLL. Op ons verzoek is de Vogel en Natuurwacht Flevoland nu ook lid. De Vogelwacht neemt plaats op de tweede stoel die in de CROLL is gereserveerd voor natuurbelangen, maar die lange tijd leeg bleef.

We vroegen aandacht voor het **ontbreken van een natuurvergunning** voor het huidig en toekomstig gebruik, overlast door de beoogde ontwerp-aansluitroutes van luchthaven Lelystad, de klachtenregeling, vogelaanvaringsrisico's, effecten voor klimaat en windmolens en een financieel gezonde duurzame businesscase.

We namen deel aan bijeenkomsten van een landelijke werkgroep rond een **nieuw stelsel voor luchtvaartgeluid**.

- *Stimuleren en vertalen kansen voor circulaire economie naar overheden in Flevoland*

We stimuleerden overheden tot stappen. We vroegen aandacht voor circulair inkopen, circulair ondernemen (**circulair ambachtscentra**), kansen voor benutten afval als grondstof en bewustwordingscampagnes (**campagne Flevolandse voetafdruk**). Dit op basis van de **Inspiratiegids 'Op weg naar een circulaire economie'** [210527 Inspiratie-voor-gemeenten-op-weg-naar-een-circulaire-economie.pdf \(nmfflevoland.nl\)](#)

5.2 Ondersteuning en ontwikkeling netwerk circulair Flevoland (4202)

Doel:

- *Bouwen aan het maatschappelijk draagvlak voor de transitie naar een circulair Flevoland.*

Impact:

Groot netwerk bestaande uit verschillende sectoren (kringloop-initiatieven, circulaire ondernemers, bouwbedrijven, afvalverwerkers, woningbouwcorporaties, kennisinstellingen, overheden) vanuit het gezamenlijke doel om samen meer grondstoffen te reduceren of hoogwaardig te hergebruiken.

Voorbeeld:

'Onze meer dan 60 lidorganisaties werken dagelijks aan een mooi en duurzaam Flevoland. Via ons NMFF-Fonds konden we in 2024 14 dromen van onze lidorganisaties tot bloei brengen.'

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Verkennen van kansen met aangesloten lidorganisaties en natuurorganisaties voor een Circulair Flevoland 2050	50	50
NMFF-Fonds Verbraaken: Ondersteunen van initiatieven van lidorganisaties via het NMFF-Fonds Verbraaken die bijdragen aan duurzame steden en dorpen	50	60
Deelname themaoverleg circulariteit van de provinciale Natuur en Milieufederaties (kennisontwikkeling en ervaringsleren) en partner bij het Landelijk Servicepunt Circulair van de NMF's	50	50
Totaal	150	166

Resultaten

- *Visie Circulair Flevoland 2050*

Via de methode van back-casting zijn punten opgehaald voor onze uitvoeringsagenda voor onze toekomstvisie Circulair Flevoland 2050. Hoe kijken onze lidorganisaties naar kansen voor de provincie als grondstoffenleverancier in 2050? Hoe vergroten we samen het hergebruiken van materialen, stimuleren we de reparatie- en deel economie, en de productie en toepassing van groene grondstoffen?

Van onze lidorganisaties zijn filmportretten gemaakt om te tonen waar zij van dromen in 2050 en hoe ze daar de komende jaren concrete stappen in willen maken. Films zijn gemaakt van onze lidorganisaties: Groene Sluis, BoerenNatuur, wijnbouwer ElPlacer, Almeerse Wolunie. De video's verschijnen in 2025. De visie, interviews met lidorganisaties en filmportretten zijn onderdeel van de viering van ons 40 jarig jubileum in 2026.

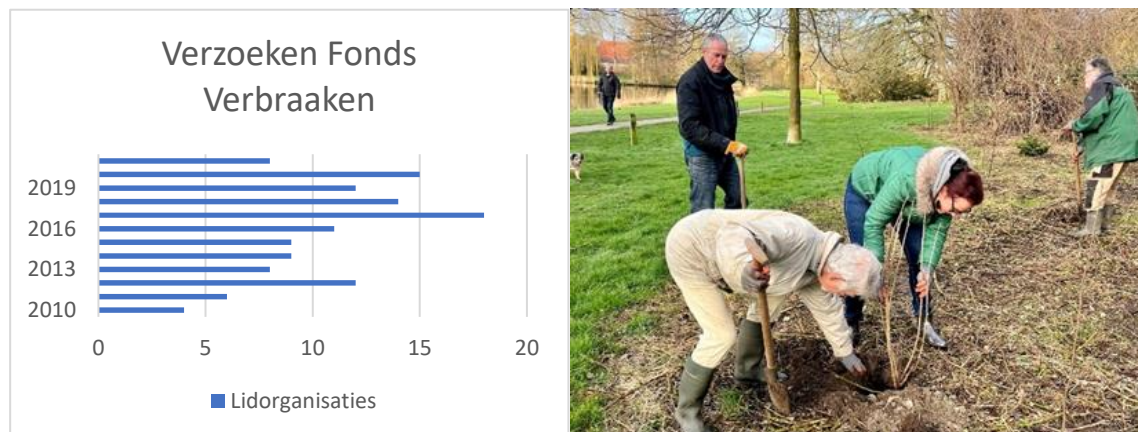
- *NMFF-Fonds Verbraaken: dromen komen uit!*

Door een bijdrage vanuit het NMFF-Fonds kunnen lidorganisaties activiteiten uitvoeren, die anders op de plank waren blijven liggen. De NMFF geeft jaarlijks steun door het ter beschikking stellen van deskundigheid vanuit het bureau of door een financiële bijdrage van het NMFF-Fonds.

We ontvingen 14 verzoeken voor ondersteuning in 2024. Het bestuur heeft de beoordeling en toekenning van de Fondsaanvragen ter hand genomen.

In 2024 heeft het NMFF-Fonds aan **14 dromen** een financiële bijdrage gegeven:

- Vogelwacht Flevoland: GoPro camera en telescoopstok voor roofvogelonderzoek
- Ver. Ter bevordering Bijenteelt afd. Oost Flevoland: Activiteiten ter bestrijding van de Aziatische Hoornaar (vallen, zoekboxen)
- Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk Flevoland: Informatiebord en opruimactie voor een schoon en rustig strand Trintelhaven
- St. 5000 stappen Almere: Website aanpassingen voor meer bekendheid
- St. Stadswijkverwarming Almere: Informatiemateriaal voor isolatiestand voor voorlichting bewoners
- St. Participatie Wisentbos Dronten: Wildcamera voor bever (foto's en filmpjes)
- IVN Dronten: Educatiemateriaal voor natuurbeleving jeugd (waterbakken, netjes, zeefjes, ladders).
- Dop en Erwt Lelystad: Plaatsen schapenhek voor beperking afleiding zeer moeilijk lerende kinderen
- Groei en Bloei Lelystad: Voor bewoners met een kleine beurs in Lelystad
- Energiecoöperatie Opgewekt Lelystad: Gratis deelname activiteiten voor ledenwerving
- KNNV Lelystad: Speciale editie van blad 't Lokvogeltje voor 50-jarig jubileum
- Ver. Milieuvriendelijk Tuinieren Lelystad: Voor alle Lelystadse volkstuinverenigingen informatieavonden (eetbare bloemen, composteren, meer natuur op de tuin en timmeren egelkisten)
- Wijnbouw Lelystad & de Wilde Wijngaard: informatieborden in buurt van De Wilde Wijngaard met toelichting over biologische wijnbouw en de ecologische aspecten
- 4-Fusion Lelystad: Website aanpassingen voor meer bekendheid

Bestuur NMFF: "Elk jaar blijven goede ideeën voor activiteiten bij onze lidorganisaties op de plank liggen. Dat is jammer. Via het NMFF-Fonds Verbraaken kunnen we een financiële stimulans geven, zodat deze ideeën door onze lidorganisaties kunnen worden uitgevoerd. Ook dit jaar was het bestuur weer bijzonder verheugd over de kwaliteit van de aanvragen."

- *Deelname themaoverleg circulariteit van de provinciale Natuur- en Milieufederaties*

De transitie naar een circulaire samenleving is een systeemverandering en vraagt om beweging op alle fronten: bij overheden, onderwijs, ondernemers en burgers. Zowel lokaal, regionaal als landelijk. Om kennisontwikkeling en ervaringsleren te stimuleren is in 2024 meerdere malen afgestemd met andere Natuur

en Milieufederaties betreffende grote transitieopgaven op het gebied van de circulaire economie, waarbij we het thema **reperatie-economie en de deeleconomie** verdiepten. Onze aanpak is niet alleen gericht op het traditionele recycleren. En ook niet alleen gericht op het vervangen van een grondstof door een andere, duurzame grondstof. Via het stimuleren van een beweging van onderop willen we gedragsverandering en de transitie naar een circulaire samenleving versnellen. Ook stimuleren we de discussie over 'ontgroeien'.

5.3 Pionieren en projectontwikkeling Circulair Flevoland (4203)

Doel:

- *Belangrijke actoren op het thema circulaire economie stimuleren om elkaar te versterken en aan te vullen.*

Impact:

Kringlogo prijs als stimulans voor meest duurzame burgerinitiatief

Voorbeeld: Stadsjutters Almere won in Flevoland de Kringlogoprijs.

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Stimuleren van circulaire burgerinitiatieven als voorbeeld-aanpakken en als ambassadeur	40	35
Vertalen van kansen voor circulaire oplossingen via voorbeeld-aanpakken, zoals voor de circulaire bouw	10	15
Totaal	50	50

Resultaten

- *Stimuleren circulaire burgerinitiatieven*

We stimuleren graag waar kansen liggen. Sinds 2024 nemen we deel aan de Kringlogo-prijs voor het beste circulaire burgerinitiatief in de provincie. De Kringlogo-prijs is een bekend begrip aan het worden, waarmee we initiatieven in het zonnetje kunnen zetten, maar ook anderen kunnen inspireren om zelf aan de slag te gaan met een circulair idee. In Flevoland waren er 3 genomineerden, namelijk Kledingruil Almere, Stadsjutters Almere, en Repaircafé Lelystad. In de week van de circulaire economie (maart 2024) ontving de winnaar Stadsjutters Almere de circulaire wisseltrofee en een cheque van € 100,-. De winnaar is gekozen via een landelijke vakjury en was ook winnaar bij de publieksstemming in Flevoland.

Stadsjutters is een burgerinitiatief dat nieuw leven blaast in (interieur) producten door gebruik te maken van oude materialen. Het proactief verzamelen van materialen uit de buurt, zelfs uit grofvuil, en het vinden van geschikte bestemmingen onderscheidt dit project van andere initiatieven.

Zie ook: [Stadsjutters Almere wint prijs voor het meest Circulaire Burgerinitiatief van Flevoland! - NMF Flevoland](#)

- *Vertalen van kansen voor circulaire oplossingen in bouw*

We gaan voor goud! In 2023 ondertekenden we als NMFF het Convenant Toekomstbestendig Bouwen. In het covenant staan ambitieuze afspraken, die strenger zijn dan de huidige wettelijke normen. Partners zijn maatschappelijke organisaties, overheden en bedrijven. Zij werken samen eraan om van het covenant een landelijke norm te maken. We hielpen mee aan de update van het door de Natuur en Milieufederaties ontwikkelde **vernieuwde handboek Bouwen voor de Toekomst** dat in 2024 verscheen. Zo leverden we een Flevolandse cases aan.

Het **handboek** wordt in Nederland ingezet door wooncorporaties, gemeenten en bouwpartijen. Flevoland timmert al jaren aan de weg van biobased en circulair bouwen. En onderwijl leggen de overheden de lat steeds hoger. De handleiding biedt talloze wenkende perspectieven en stond als voorbeeld centraal bij het door ons georganiseerde provinciale symposium 'toekomstbestendige wijken in Flevoland' begin november 2024.

Zie ook: [Bouwen voor de Toekomst - Natuur en Milieufederaties](#)

Kringlogo 2024: prijsuitreiking stadsjutters Almere

5.4 Campagnes en communicatie Circulair Flevoland (204)

Doel:

- Versterken van het draagvlak voor een circulaire economie en stimuleren van een beweging op alle fronten (burgers, bedrijven, onderwijs en overheden).

Impact:

48 challenges met 997 deelnemers, CO2 en grondstoffen bespaard

911 nieuwsbrieflezers lokaal duurzaam nieuws

27.820 bewoners bereikt via de duurzame communities

600 initiatieven zichtbaar gemaakt die werken aan een circulaire samenleving

8 Radio-items 'circulair' (wekelijks 55.714 luisteraars, bron Omroep Flevoland)

Voorbeeld:

Via de challenges bespaarden bijna duizend bewoners bijna 1 miljoen CO2 en 15 kg. grondstoffen. Stel dat alle Flevolandse dat zouden doen. Dan maken we echt impact!

Tijdens de Klimaatfair Almere is wethouder Micha Mos een challenge aangegaan, naast andere bezoekers.

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Campagne circulaire challenges 'Verklein je voetafdruk' (ikdoemeejijook)	150	175,5
Communicatie-inzet voor nieuws over circulaire samenleving (woordvoering media, communicatieondersteuning lidorganisaties, website-onderhoud)	30	30
Berichten over circulaire onderwerpen die centraal staan in PS-vergaderingen (nieuwsbrief NMFF-website en sociale media)	12	12
Actuele circulaire thema's (betreft de voorbereiding en opname) voor 2-wekelijkse radio-rubriek 'milieu en duurzaamheid' bij Omroep Flevoland en maken blog	25	30
Totaal (inzet van 212 uren betreffen basistaken provinciale subsidie)	212	248,5

Door het invullen van de Flevolandse Voetafdruk test komt je er snel achter hoeveel ruimte jouw leefstijl in beslag neemt. Door het beantwoorden van de vragen over het verwarmen van je huis, keuze kleding, vervoerskeuze, vakantie en afval zie je gelijk hoe je als Flevolandse inwoner scoort ten opzichte van de gemiddelde Nederlander. Daarnaast krijg je handige tips om je voetafdruk (nog) kleiner te maken.

Resultaten

- Via onze campagne Circulaire Challenges (slogan: Ik doe mee jijook?) daagden we inwoners, ondernemers, werknemers, overheden, en scholen uit om een stap te zetten om de voetafdruk te verkleinen. Er waren 48 challenges, waarvan aan 1 meedoen genoeg was. 997 deelnemers aanvaardden een challenge en bespaarden hierdoor 783.000 kg. CO2 en 15 kg grondstoffen.

Zie [Circulaire Challenges: verklein jouw voetafdruk - NMF Flevoland](#)

- Via de lokale duurzame sites maakten we 600 initiatieven zichtbaar die werken aan de circulaire samenleving. Maandelijks verstuurden we een thematische nieuwsbrief, mede gekoppeld aan de circulaire challenges. Er zijn 1.407 lezers van deze lokale duurzame nieuwsbrieven.
- Op onze **themapagina** [Circulair Flevoland - NMF Flevoland](#) plaatsten we nieuws over circulair Flevoland, en over de voortgang van onze projecten en activiteiten.
- Er verschenen verschillende artikelen die **complexe politieke onderwerpen** makkelijker uitlegden voor onze achterban. Een aantal voorbeelden hiervan zijn artikelen over het convenant Toekomstbestendig bouwen, het Flevolandse inwonersmeetnetwerk Fijn Stof, en systeeminnovaties richting een circulaire landbouw.
- Bij **Omroep Flevoland** heeft de directeur **8 keer** een toelichting gegeven bij de rubriek 'Milieu en Duurzaamheid' op actuele circulaire-onderwerpen, zoals de waarde van ontspullen, risico's van diepzeemijnbouw, overshoot day, belang van kiezen voor duurzame groenten en fruit, duurzaam feesten en luchtkwaliteit. Alle onderwerpen zijn hier te vinden: [Vera blogt - NMF Flevoland](#)
- Tevens is een radio-item gemaakt over het luchtmeetnetwerk dat NMFF samen met de provincie opzet en onderhoudt :

[Omroep Flevoland - Nieuws - Flevoland eerste provincie waar op grote schaal luchtkwaliteit wordt gemeten](#)

5.5 Andere projecten

4.5.1 Luchtkwaliteit meetnet Flevoland (4214)

Op verzoek van de provincie ondersteunen we de opzet en doorontwikkeling van een Fijnstof-burgermeetnetwerk voor Flevoland. Het is een voorbeeld van een **citizen science** project. Op deze wijze dragen we bij aan de bewustwording over het onderwerp luchtkwaliteit onder de Flevolandse bewoners. Tegelijk bevorderen we de participatie van bewoners, doordat een groep Flevolandse bewoners gaat meepraten over de ontwikkeling van het meetnet en een groep Flevolandse bewoners ook eigen metingen gaat doen. We ontwikkelden de website In 2024 deelden we 272 fijn stof meters uit aan bewoners in de Almere, Lelystad, Zeewolde, Noordoostpolder en Urk. We begeleiden de bewoners bij de installatie en zo is een meetnet met 200 werkende meters gecreëerd over de gehele provincie. Tevens zijn we contactpunt voor bewoners.

Lees meer: [Enthousiasme voor het Luchtmeetnet Flevoland! | Luchtmeetnet Flevoland](#)

Lees meer: [Luchtmeetnet - Provincie Flevoland](#)

5.5.2 DuurzaamDoor netwerk toekomstbestendige wijken (3213)

Flevoland gaat voor een forse woningbouwopgave (100.000 woningen). Tegelijk ligt er naast deze nieuwbouwopgave ook een renovatie-opgave bij onder meer woningbouwcorporaties. De energietransitie betekent dat in tal van Flevolandse gemeenten gedacht wordt aan toekomstbestendige wijken. Zo zijn er ook koppelingen te maken naar andere grote maatschappelijke opgaven (thema's), zoals de circulaire wijk, de klimaatadaptieve wijk en de natuurinclusieve wijk. Samen met partners die zijn aangesloten bij het provinciale programma DuurzaamDoor (IVN-Flevoland, AERES, Stad&Natuur, 6 gemeenten, provincie, waterschap) in de afgelopen 2 jaar onderzocht in 5 lokale innovatielabs hoe versnelling is te brengen in toekomstbestendige wijken. In 4 gemeenten zijn deze innovatielabs gehouden samen met woningbouwcorporatie, gemeente, bewonersinitiatieven, onderwijsinstellingen en bedrijven gericht op het stimuleren van een toekomstbestendige wijk. Daarnaast richtte een apart innovatielab zich op overheden en het thema natuurinclusieve wijken. Op een stakeholder symposium in november zijn de leerervaringen gedeeld.

Lees meer: [Duurzaam Door Flevoland - Provincie Flevoland](#)

5.6 Samenwerking bij landelijke projecten van federaties

5.6.1 Netwerken Boer&buur met natuur (3210)

Boeren en burgers trekken steeds vaker samen op in het verduurzamen van de voedselketen. Om deze beweging van onderop een flinke duw in de rug te geven, ondersteunen wij binnen ons project Boer&Buur met Natuur in iedere provincie vier jaar lang twee initiatieven met het realiseren van hun plannen. Daarnaast helpen wij binnen dit project welwillende boeren met het uitwerken en delen van verdienmodellen en goede voorbeelden. In 2024 hebben we ons startjaar afgerond. We hebben 24 initiatieven geholpen met de verbetering van hun verdienmodellen, hun governance en samenwerkingsverbanden. We werken gestaag toe naar een kennisbank die in 2025 live gaat. Bij de afronding van het project in 2027 willen we het aantal initiatieven uitgebreid hebben naar maar liefst 1.000 boer-burger initiatieven. In Flevoland ondersteunden we in 2024 het burgerinitiatief De Wilde Wijngaard en de Burgerboerderij Oosterwold.

6 Programma Rijke Natuur en Mooi Flevoland

Mooi en vitaal

Onze droom

Wij dromen van een mooi Flevoland met (soorten)rijke en toegankelijke natuurgebieden. Landschappen en natuur die in evenwicht zijn met (bestaande en nieuwe) economische activiteiten (zoals energieproductie) en bestand tegen klimaatverandering. En waarin het aantal bezoekers van de Flevolandse natuur is verdubbeld.

Wat gaan we doen?

Samen met onze lidorganisaties stimuleren we dat ruimtelijke plannen beter en meer gedragen worden. De NMFF kent ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie op haar duimpje, weet hoe de politieke hazen lopen, heeft veel ruimtelijk-juridische kennis in huis en kan haar lokale netwerk inzetten. Dit geeft ons positie in ons streven naar de realisatie van ecologische verbindingen, goede basisvoorwaarden voor de natuur en klimaatbestendige ontwikkelingen. Ambities die door de decentralisatie van de ruimtelijke ordening en het natuurbeleid steeds meer beïnvloed worden door regionale en lokale beslissingen.

Rijke natuur en een mooi landschap

We streven naar de realisatie van ecologische verbindingen, goede basisvoorwaarden voor de natuur en klimaatadaptatieve ontwikkelingen. Ambities die door de decentralisatie van de ruimtelijke ordening en het natuurbeleid beïnvloed worden door regionale en lokale beslissingen.

“De NMFF zet zich in om in een groeiende provincie de ruimte en voorwaarden te blijven vinden voor een soortenrijke en gevarieerde natuur en een gezond en aantrekkelijk landschap dat ook voorbereid is op de gevolgen van klimaatverandering (klimaatadaptatie).”

Samenvatting: hieraan werkten we in 2024

1. Natuurinclusief en klimaatadaptatief Flevoland

Op kansrijke plekken proberen we ruimtelijke plannen bij te stellen, zodat er sprake is van een natuurinclusieve en klimaatadaptatieve ontwikkeling. Speerpunten zijn: bodem en water sturend in de ruimtelijke inrichting, en verbeteren van de lucht-, bodem- en waterkwaliteit.

2. Ruimte voor natuur en nieuwe natuur

We zoeken als onafhankelijke partij samen met bewoners naar mogelijkheden om meer natuur te creëren, zoals via boomaanplant van ons Project Plan Boom.

3. Stimulering beleving Flevolandse natuur

Via onze Natuurcommunity MooiFlevoland.nl inspireerden we bewoners over de rijke natuur en het mooie landschap. Activiteiten van onze lidorganisaties zetten we zo in de etalage. Natuur beleven draagt ook bij aan een goede gezondheid.

Voor dit programma hebben we de basis taken vanuit de provinciale subsidie als volgt ingezet.

Natuur en Ruimte: indicatoren	Impact 2024
Omvang netwerk (aantal organisaties)	23
Omvang netwerk (aantal personen)	69
Aantal actieve groepen (lidorganisaties)	21
Aantal vragen om advies of ondersteuning	30
Aantal overlegstructuren, participatieprocessen	5
Aantal bijeenkomsten (fysiek en online)	15
Aantal handreikingen, positionpapers, zienswijzen	15
Bereik thema natuur (corporate site en sociale media)	33 %
Bereik campagne/ project (en sociale media)	7.017
In het nieuws (radio items)	3
In het nieuws (overgenomen persberichten)	

Mooi en Natuurrijk Flevoland	Begrote uren	Bestede uren
Draagvlakverbetering	100	129
Ondersteuning en ontwikkeling netwerk	150	166
Pionieren en projectontwikkeling	50	51,5
Campagnes en communicatie	169	175,5
Totaal	469 (25 %)	522

Uren besteed: **522 uur**.

Begroet was: 469 uur.

Het aantal bestede uren is hoger bij de onderdelen:

- *Draagvlakverbetering*: vanwege de inbreng op een aantal grotere ruimtelijke ontwikkelingen.

6.1 Draagvlakverbetering Natuur en Ruimtelijke kwaliteit Flevoland (4301)

Doel:

- Begrip stimuleren voor elkaars standpunten in het belang van een breed gedragen natuurinclusieve ruimtelijke visie die ook rekening houdt met klimaatverandering (provinciaal en gemeentelijk)

Impact:

Betrokken bij beleidsontwikkeling, waarbij 40 % van onze inbreng is overgenomen in de Strategische Agenda.

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Advisering over het landelijk gebied, water, natuur en klimaatadaptatie van provincie en gemeenten, en de omgevingsvisie Flevoland	50	60
Deelname en beleidsinbreng speerpunten van de omgevingsvisie, programma Flevoland Natuurinclusief, programma nieuwe natuur, toekomstbestendig IJmeer/Markermeer (TBES), duurzame groei Almere (Almere 2.0), Nationaal Park Nieuw Land, Strategische Agenda Woningbouw	50	69
Totaal	100	129

Resultaten

- **Advisering op het gebied van landelijk gebied, water, natuur en klimaatadaptatie**

In 2024 leverden we inspraak op de **startnotitie van de Omgevingsvisie**. Deze was gericht op meer zicht op de doelen rond duurzame energie, circulaire economie en een schone leefomgeving. Dit was de start van het inspraaktraject dat door de provincie in 2025 zal worden voortgezet.

De Natuur en Milieufederatie Flevoland nam deel in een netwerk dat de **gemeente Dronten** adviseerde over het **concept Programma Biodiversiteit**. Het netwerk kwam 5 keer bijeen. Uitgangspunt voor onze inbreng was onze Visie 2050 Natuurinclusief en Klimaatadaptief Flevoland.

- **Deelname en beleidsinbreng in provinciale speerpunten**

Ook gaven we advies (of een zienswijze) op ruimtelijke plannen. Een voorbeeld is onze zienswijze op de plannen van de gemeente Lelystad op de **kustvisie Lelystad**. Met overheden voerden we gesprekken over de nadelen van buitendijks uitbreiden van Lelystad, waaronder met **buitendijkse woningen**. We menen dat het Markermeer en IJsselmeer belangrijk zijn als klimaatbuffer, en dat buitendijkse woningbouw daarbij niet past.

- **Meedenken Nationaal Programma Ruimte voor Defensie**

In 2024 werd bekend dat Flevoland in beeld is voor verschillende ruimtelijke opgaven op het gebied van defensie en ook de mogelijke komst van vlieggebieden voor de F-35 en helikopters. We hebben inspraak geleverd op de plannen van defensie, mede op basis van zorgen van onze lidorganisaties, natuurorganisaties en collega-milieufederaties. Deze inspraak zal in 2025 doorgaan.

- De directeur is lid van de **Lokale Actiegroep (LAG) Flevoland**

Op verzoek van de provincie is de directeur lid van de LAG-Flevoland die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het nieuwe Flevolandse **LEADER-programma**. Dit programma is gericht op het stimuleren van initiatieven vanuit de samenleving. Het nieuwe programma is begin 2024 geopend voor projectplannen.

Zie meer: [Organisatie LEADER Flevoland 2023 - 2027 - Provincie Flevoland](#)

6.2. Ondersteuning en ontwikkeling netwerk Ruimte en Natuur (4302)

Doel:

- *Bouwen aan maatschappelijk draagvlak voor een natuurinclusief en klimaatadaptief Flevoland.*

Impact:

We zijn een vertrouwde partner die stakeholders vertegenwoordigt in verschillende ruimtelijke processen en meedenkt over ruimtelijke inpassingen met oog voor klimaat, natuur, water en bodem. We maken daarbij gebruik van een groot netwerk opgebouwd uit verschillende velden (natuurorganisaties, landschapsorganisaties, ecologen, aquatisch ecooloog, hydrologen, biologische agrariërs, natuurinclusieve boeren, kennisinstellingen, overheden).

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Provinciale staten & visie 2050: Visiebijeenkomsten voor aangesloten lidorganisaties, groene partner-organisaties, landbouworganisaties en betrokken bewoners (subthema bijeenkomsten over ruimtelijke maatregelen klimaatadaptatie, natuurinclusieve stedelijke ontwikkeling, natuurinclusief bouwen, natuurinclusieve energietransitie, natuurinclusieve samenleving)	40	56
Loket Ruimte: vraagbaak voor microplanologische diensten gericht op bescherming van het natuurnetwerk	42	42
Faciliteren netwerk van groene NGO's in Flevoland: - groene directeurenoverleg - natuurbeschermingsoverleg (NBO), - groene voorlichters/vrijwilligersoverleg	64	64
Deelname themaoverleg Ruimte en Natuur van de provinciale Natuur- en Milieufederaties (kennisontwikkeling en ervaringsleren)	4	4
Totaal	150	166

Resultaten

- **Visie 2050**

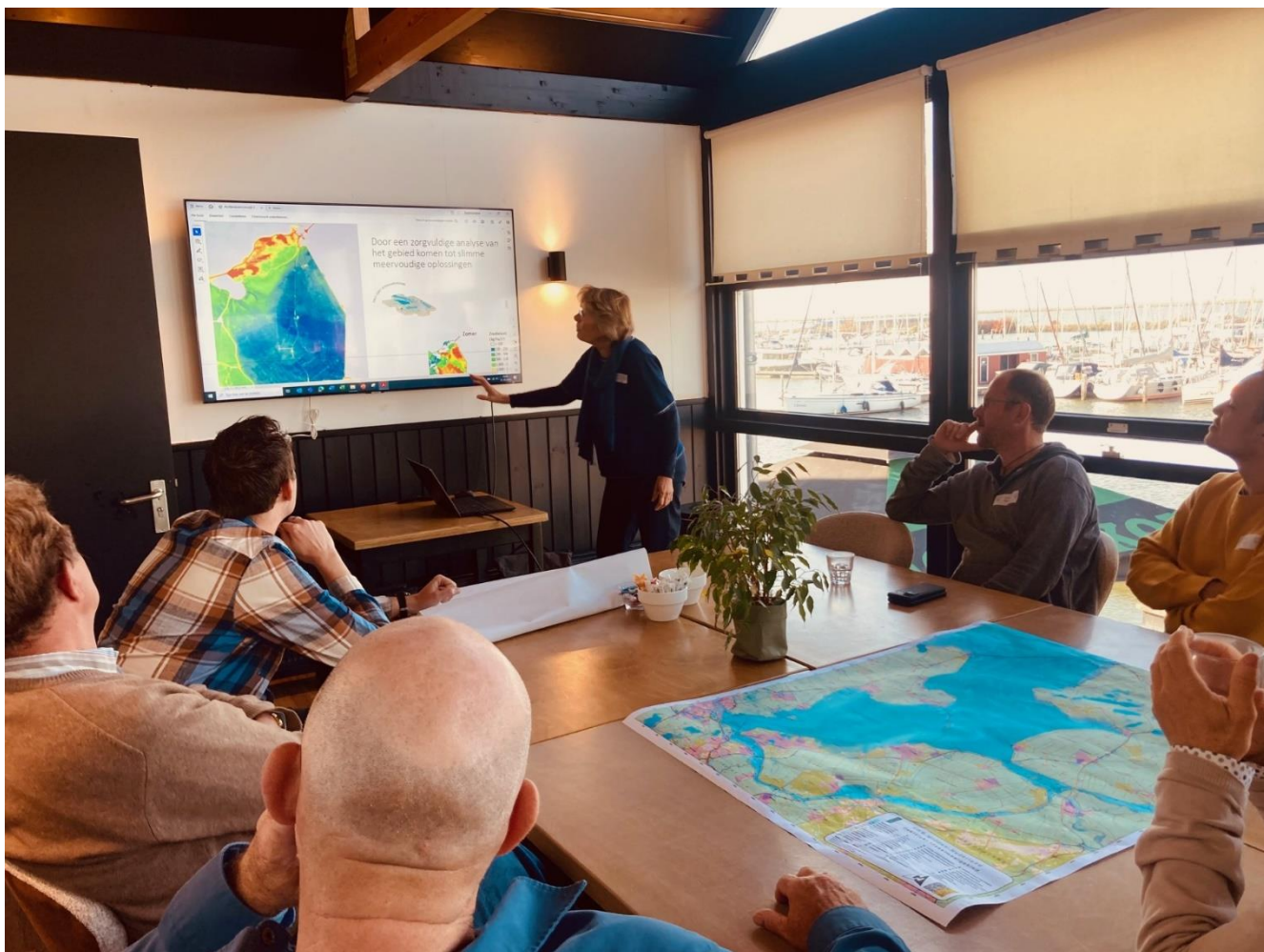
Via de methode van back-casting zijn punten opgehaald voor onze uitvoeringsagenda voor onze toekomstvisie Natuurinclusief en Klimaatadaptief Flevoland 2050. Hoe kijken onze lidorganisaties naar kansen en knelpunten als gevolg van een veranderend klimaat.

Van onze lidorganisaties zijn filmportretten gemaakt om te tonen waar zij van dromen in 2050 en hoe ze daar de komende jaren concrete stappen in willen maken. Films zijn gemaakt van onze lidorganisaties: Bijenvereniging Oost Flevoland, Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk, Sportvisserij Mid-West Nederland en KNNV-Lelsystad. De video's verschijnen in 2025.

De visie, interviews met lidorganisaties en filmportretten zijn onderdeel van de viering van ons 40 jarig jubileum in 2026.

- **Masterclass Klimaatadaptatie Flevoland en IJsselmeergebied**

Samen met onze lidorganisatie het Blauwe Hart hebben we een masterclass georganiseerd over klimaatadaptatie. Deze masterclass is bijgewoond door ongeveer 40 mensen met verschillende maatschappelijke achtergronden, waaronder ook overheden. Na een presentatie door een expert van de WUR is in drie groepen uiteengegaan om te praten over oplossingen om Flevoland klimaatadaptief te maken. Dit gaf interessante inzichten voor onze Visie Klimaatadaptief Flevoland 2050..

Masterclass Klimaatadaptief Flevoland

- **Loket Ruimte**

Via mail en telefoon zijn diverse vragen over ruimtelijke opgaven van bewoners en lidorganisaties beantwoord. Enkele daarvan zijn doorverwezen naar relevante instanties en organisaties, zoals gemeenten, omgevingsdienst of waterschap.

- **Faciliteren van netwerk van groene NGO's in Flevoland**

De grootste natuur- en milieuorganisaties van Flevoland vormen tezamen een netwerk, waarin regelmatig overleg en afstemming plaats vindt. Partners van dit netwerk zijn het Flevo-Landschap, Landschapsbeheer Flevoland, IVN-Flevoland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en het NMFF. Het netwerk omvat 3 verschillende overlegsgremia: Directeurenoverleg, Natuurbeschermingsoverleg en het Communicatie & Vrijwilligersoverleg. NMFF faciliteert het overleg en voert het secretariaat. Eind 2024 zijn gezamenlijk stappen gezet om de samenwerking meer richting te geven. Dit netwerk is voor alle partijen heel waardevol en gaat in 2025 nog meer haar vruchten afwerpen.

- **Groene Directeurenoverleg**

Vier keer is door de directeuren overlegd. Hierbij zijn de **strategische lijnen** uitgezet en is uitgewisseld hoe de verschillende organisaties elkaar kunnen versterken.

- **Natuurbeschermingsoverleg**

Er is vier keer overlegd door **beleidsmedewerkers**. Tijdens deze overleggen zijn beleidsonderwerpen geïnventariseerd waarop de organisaties kunnen samenwerken. Het overleg heeft een **operationeel** karakter, en kan agendasettend zijn voor het directeurenoverleg. De provincie is op verzoek agendalid.

- **Groene voorlichters/vrijwilligersoverleg**

Er is twee keer overlegd door medewerkers gericht op vrijwilligersbeleid of communicatie. Tijdens deze overleggen is op **operationeel niveau** geïnventariseerd hoe de organisaties kunnen samenwerken bij ondersteuning van vrijwilligers. Een van de activiteiten waarover is afgestemd is het **Groene Vrijwilligersfestival** en de **Groene Academie**. Extra partner bij dit overleg is de

organisatie Stad&Natuur Almere. De provincie is op verzoek participant bij dit overleg, vanwege de **Agenda Natuurinclusief Flevoland**.

- **Themaoverleg Ruimte en Natuur**

Het meeste overleg vindt digitaal plaats tussen de federaties. Desgewenst wordt samengewerkt bij ruimtelijke plannen, zoals bij het beleid rond stikstof en de plannen rond Defensie.

6.3 Pionieren en projectontwikkeling Natuurinclusief en Klimaatadaptief Flevoland (4303)

Doel:

- *Belangrijke actoren op het thema natuur stimuleren om elkaar te versterken en aan te vullen, waaronder burgerinitiatieven.*

Impact:

Aandacht voor initiatieven van burgers voor meer natuur in Flevoland

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Ondersteuning initiatieven van burgers voor meer natuur	50	51,5
Totaal	50	51,5

Resultaten

Traditiegetrouw wordt begin van het nieuwe jaar de winnaar van de Groene Pluim (ambassadeur voor Natuur inclusief Flevoland) bekend gemaakt. Sinds 2024 valt in dezelfde periode een andere prijsuitreiking plaats vanuit de Natuur en Milieufederaties, namelijk het Kringlogo (de wisselbokaal voor het meest circulaire burgerinitiatief). Twee prijsuitreikingen in dezelfde periode is niet gewenst. We beraden ons in 2025 voor een ander moment om de prijsuitreiking te organiseren, omdat er in het verleden veel lidorganisaties en andere organisaties aan deelnamen.

Plant een Boom

De toenemende betrokkenheid van burgers bij het vergroenen van de leefomgeving hebben we gestimuleerd door het ontwikkelen van een **handreiking 'Plant een boom'**. Deze verscheen in 2024. Steeds meer mensen nemen zelf het heft in handen om de natuur en hun leefomgeving te beschermen en te verduurzamen. Dit is zichtbaar in een breed scala aan lokale initiatieven, zoals buurtprojecten om straten te vergroenen, en samenwerkingen rondom klimaatadaptatie. Deze beweging van onderop laat zien dat burgers niet alleen de urgentie voelen, maar ook actief bijdragen aan oplossingen. Dit wordt bevestigd door recent onderzoek van Wageningen University & Research, waaruit blijkt dat maar liefst een derde van alle volwassen Nederlanders zich vrijwillig inzet voor natuur en groen. Dat zijn ongeveer vijf miljoen mensen die zich bezighouden met activiteiten zoals afval opruimen, het aanleggen van openbaar groen en deelname aan natuurtellingen. Deze betrokkenheid komt niet alleen tot uiting in kleinschalige acties, maar ook in georganiseerd verband. Zo zien we een groeiende trend van burgerinitiatieven, buurtcollectieven en professionele samenwerkingen die aan de slag willen met het planten van meer bomen en struiken. Alleen is niet elke boom of struik op elke plek goed. Om bewoners en initiatieven hierbij te helpen is de handreiking ontwikkeld.

Masterclass Klimaatadaptief Flevoland

Studenten planten gezamenlijk bomen in Flevoland

6.4 Campagnes en communicatie Natuurinclusief en Klimaatadaptief Flevoland (4304)

Doel:

- Versterken van het draagvlak voor een biodiverse natuur en vergroten van de beleving door en voor de inwoners van Flevoland.

Impact:

MooiFlevoland met natuuractiviteiten en met 6.377 online bereik

Nacht van de Nacht: jaarlijkse viering van het duister voor nachtdieren met 900 Flevolandse bezoekers

3 Radio-items 'natuur, landschap, klimaatadaptatie en waterkwaliteit' (wekelijks 52.000 luisteraars, bron Omroep Flevoland)

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Plaatsen aanbod natuuractiviteiten op site MooiFlevoland.nl	52	50,5
Communicatie-inzet voor de viering van de Nacht van de Nacht	52	40
Communicatie-inzet voor nieuws over natuur en klimaatadaptatie (woordvoering media, communicatieondersteuning lidorganisaties, website onderhoud NMFF)	28	40
Berichten over natuur en klimaatadaptatie onderwerpen die centraal staan in PS-vergaderingen (nieuwsbrief, website en sociale media)	12	20
Natuur of klimaatadaptatie-items (betreft de voorbereiding en de opname) voor de 2-wekelijkse radio-rubriek 'milieu en duurzaamheid' bij Omroep Flevoland en maken blog	25	25
Totaal	169	175,5

- Via **MooiFlevoland.nl** bereikten we 6.632 bezoekers. Het accent op MooiFlevoland.nl ligt op het bieden van een **totaalaanbod voor natuurliefhebbers**, zoals ook aandacht voor bijeenkomsten en cursussen van onze natuurgerichte lidorganisaties (groot en Klein). Per kwartaal is een prijsvraag gehouden voor het winnen van een MooiFlevoland-pakket voor de mooiste natuurfoto van Flevoland

Zie meer: [MooiFlevoland.nl](https://mooiflevoland.nl), [natuurlijk doen!](#)

- De jaarlijkse Viering van de **Nacht van de Nacht**

Deze trok in 2024 weer vele bezoekers. Voorafgaand informeerden we gemeenten en bewoners over tips voor beperking lichthinder, omdat het duister steeds schaarser wordt en nachtdieren daar hinder van ondervinden. Via een serie van video's over dit nog vaak onbekende onderwerp trokken we online een breder publiek. Tijdens de 20e editie van de Nacht van de Nacht waren de resultaten weer op pre-coronaniveau, met meer dan 310 evenementen in het hele land en met naar schatting 20.000 tot 25.000 deelnemers.

In Flevoland betrof het 6 activiteiten die door bijna 1.000 bewoners werden bezocht, zoals 'nacht klimmen' bij Fun Forest, 'kinderboerderij bij nacht' bij Stad en Natuur en een speciaal programma op diverse plekken rondom Stadslandgoed De Kemphaan.

Daarnaast is in 2024 werk gemaakt van het zetten van de stap van campagnevoeren naar het daadwerkelijk verdonkeren van gebieden in een steeds feller verlicht land. We hebben voorbereidingen getroffen voor het project 'Minder Licht, Meer Zien' waar we in 2025 mee aan de slag te kunnen. Nationaal Park Nieuw Land staat daarin centraal als een van de bijzondere icoongebieden in Nederland. Andere icoongebieden zijn de Wadden en de Veluwe.

Op zaterdag 25 oktober 2025 vieren we de volgende Nacht van de Nacht. Lees meer: [Home - Nacht van de Nacht](#)

Op onze **themapagina** [Rijke Natuur en Ruimte - NMF Flevoland](#) plaatsten we nieuws over biodiversiteit en klimaatadaptatie in Flevoland, en over de voortgang van onze projecten en activiteiten.

- Er verschenen verschillende artikelen die **complexe politieke onderwerpen** makkelijker uitlegden voor onze achterban. Een aantal voorbeelden hiervan zijn artikelen over de stikstofmaatregelen in Flevoland, en de Defensieplannen voor Flevoland.
- Bij **Omroep Flevoland** heeft de directeur **3 keer** een toelichting gegeven bij de rubriek 'Milieu en Duurzaamheid' op actuele natuurgerichte onderwerpen, zoals mogelijk hergebruik van afvalwater, uitbreidingsplannen van Defensie, en belang van herintroductie van inheemse dieren. Alle onderwerpen zijn hier te vinden: [Vera blogt - NMF Flevoland](#)

7. Programma Regulier

We zijn een professionele, gezaghebbende vereniging, die zelfstandig en op verzoek met perspectiefrijke initiatieven komt. Een vereniging die deelneemt aan uitwisseling van standpunten en deze uitwisseling ook zelf organiseert. Om dat te kunnen bereiken, zijn we een organisatie met een klein bureau met een zakelijke, professionele bedrijfsvoering. In 2024 hebben we de contouren van het nieuwe meerjarenbeleidsplan verkend en in 2025 gaan we deze samen met onze lidorganisaties verder ontwikkelen en vaststellen.

Dit Programmadeel draagt bij aan de optimale invulling van het provinciale meerjarenprogramma en een professionele bedrijfsvoering van Natuur en Milieufederatie Flevoland.

We zetten de basistaken vanuit de provinciale subsidie als volgt in.

Regulier: indicatoren Corporate	Impact 2024
Omvang netwerk (aantal lidorganisaties)	63
Omvang netwerk (aantal personen)	22.737
Aantal vragen om ondersteuning	14
Aantal overlegstructuren, participatieprocessen	2
Aantal bestuur en verenigingsbijeenkomsten (ALV)	6
Aantal nieuwe lidorganisaties	1
Bereik algemeen (corporate site en sociale media)	9.002
Nieuwsbrieven	1.018
In het nieuws	14

Integraal	Begrote uren	Bestede uren
Draagvlakverbetering	75	75
Ondersteuning en ontwikkeling netwerk	60	86
Campagnes en communicatie	53	60
Totaal	188 (10 %)	221

Uren besteed: **221 uur.**

Begroot was: 188 uur.

Het aantal bestede uren is hoger bij de onderdelen:

- *Ondersteuning en ontwikkeling netwerk:* vanwege de verkenning richting ons nieuw meerjarenbeleidsplan .

7.1 Draagvlakverbetering algemeen (4401)

Doel:

- Begrip stimuleren voor elkaars standpunten in het belang van een breed gedragen duurzame visie (provinciaal, gemeentelijk en bij stakeholders)

Impact:

Een brede groep supporters

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Uitwisseling met Statenfracties	25	25
Gesprekken met bestuurders (waaronder milieuwethouders) en relevante stakeholders (o.a. LTO-Noord, Waterschap Zuiderzeeland, Aeres, Windesheim, WUR, woningbouwcorporaties, Horizon, EEF, Bedrijfskringen, VNO-NCW)	25	25
Algemene beleidsinbreng voor zover het profiel van Natuur en Milieufederatie Flevoland versterkend (gesprekken met lidorganisaties)	10	36
Totaal	60	86

Resultaten

Over diverse thema's is contact geweest met statenfracties. In 2024 hebben we tevens diverse gesprekken gehad met diverse stakeholders met het oog op ons nieuwe meerjarenbeleidsplan. Ook onze lidorganisaties hebben we nauwer betrokken bij onze strategie-ontwikkeling met het oog op ons nieuw meerjarenbeleidsplan.

7.2. Ondersteuning leden en ontwikkeling van de Vereniging NMFF (4402)

Doel:

- Bouwen aan een actieve en robuuste Vereniging met verbonden lidorganisaties Flevoland.

Impact:

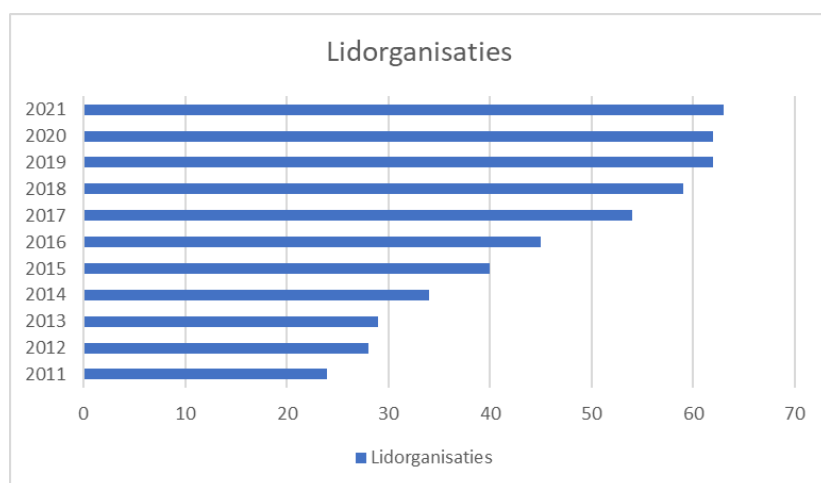
meer dan 60 aangesloten lidorganisaties

'Onze meer dan 60 lidorganisaties werken dagelijks aan een mooi en duurzaam Flevoland. Het lukt om de groei van de afgelopen jaren vast te houden.'

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Jaarlijkse ALV en leden-excursies	60	86
Totaal	60	86

Het aantal lidorganisaties weten we de afgelopen jaar vast te houden.

Jaarlijks is de Algemene Ledenvergadering die we combineren met een veldexcursie. In 2024 bezochten we de Wilde Wijngaard, een van onze lidorganisaties.

7.3 Communicatie algemeen (4403)

Doel:

- Versterken van het draagvlak voor een duurzaam Flevoland.

Impact:

9.002 corporate bereik (site en sociale media)
88.882 online bereik (incl. campagnesites)
14 radio-items (Omroep Flevoland: 55.714 luisteraars)

Voorbeeld:

Onze samenwerking met Omroep Flevoland en periodieke radiorubriek 'milieu en duurzaamheid' draagt bij tot het bereiken van meer Flevolandse.

Activiteiten	Begrote uren	Bestede uren
Communicatie-overleg natuur en milieufederaties	8	8
Technisch onderhoud sites en hosting (sites en socials)	10	10
Opstellen Jaarlijkse impact-meting	8	10
Actualisatie NMFF-corporate folder/ video's	8	6
Publieksvriendelijke versie van jaarverslag	8	8
Informatie en registratie lidorganisaties	11	18
Totaal	53	60

Hier treft u: Over ons - NMF Flevoland

- Onze publieksversie van het jaarverslag.
- Onze impactmeting

8. Organisatie-ontwikkeling en beleid

Om als goede-doelenorganisatie invulling te kunnen geven aan onze missie, zorgen we ervoor dat de volgende zaken goed voor elkaar zijn:

Financieel solide

Voor een aantal basistaken ontvangt de NMFF een basissubsidie van de provincie Flevoland. Daarnaast steunt de Nationale PostcodeLoterij – via de koepel van de Natuur en Milieufederaties – ons werk. Tot slot zoekt de NMFF per project financiering. Onze financiën zijn goed op orde, maar dit vraagt wel continue aandacht. In onze strategie zetten we in op meerjarige financieringsbronnen en een diversiteit aan financiers of programma's. Deze aanpak maakt ons minder kwetsbaar en draagt bij aan een grotere maatschappelijke impact.

Een flexibele en enthousiaste netwerkorganisatie

De NMFF is een onafhankelijke vereniging zonder winstoogmerk. Een team van professionals voert het dagelijkse werk uit. Daarbij zoeken we de samenwerking met bewoners(groepen), bedrijfsleven, overheden en andere organisaties. Bij ruimtelijke ontwikkelingen, standpuntbepaling en projecten werkt de NMFF samen met onze aangesloten groepen, onze oren en ogen in het veld en partners bij het bouwen aan een mooie en duurzame provincie.

Onze kracht zit in de onderlinge verbinding tussen collega's, zowel op kantoor als in het netwerk met andere natuur en milieufederaties. Hiervoor is het essentieel elkaar goed te kennen en elkaar geregeld formeel en informeel te ontmoeten. Formeel werken we met drie programma's: Klimaat, Circulaire economie en Biodiversiteit. Informeel zorgen we dat er geregeld momenten zijn van ontmoetingen. De kracht komt in de kernbegrippen van ons functioneringsmanagement terug: persoonlijk leiderschap, plezier & trots, waarderen en een continue dialoog. Naast een interne netwerkorganisatie is onze relatie met de omgeving hierin cruciaal. We hebben een aantal professionals en vrijwilligers dat dicht bij ons staat; we zorgen dat we ook hen geregeld informeel ontmoeten. Tenslotte zijn er partnerorganisaties waar we intensief mee samenwerken. We kijken komende periode waar we faciliteiten kunnen delen met gelijkgestemde organisaties in onze omgeving. En waar kansen liggen in de samenwerking met de koepel van federaties.

Groei in impact

Kunnen wij onze impact realiseren? Dan is er kans om in omvang als organisatie te groeien. Hierbij is het streven dat wij op de programma's voldoende robuust zijn om pieken op te vangen. En dat we daarnaast flexibel genoeg zijn om dalen af te laten vlakken. Dit betekent dat groei in vaste medewerkers alleen aan de orde is als er kans is om de impact te vergroten of als we kwetsbaarheid van de huidige organisatie moeten voorkomen. In andere gevallen regelen we een flexibele oplossing of partnerschappen.

Legitimiteit: achterban en beweging

We merken dat mensen zich steeds minder op structurele basis binden aan lokale natuur- en milieclubs. We zijn actief bezig om ook andere groepen aan ons te binden. En zo verbinding te maken met mensen en groepen die zich aangetrokken voelen voor de beweging waar wij onderdeel van uitmaken.

8.1. Bestuur

De bestuursleden van de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen de instelling dient de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk te zijn gescheiden van het 'besturen' dan wel van de 'uitvoering'."

2. De instelling dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
3. De instelling streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatievervalschafting en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

In een door het bestuur vastgestelde verantwoordingsverklaring is beschreven op welke manier de milieufederatie invulling geeft aan deze principes.

Over de taakverdeling tussen directie (uitvoering) en bestuur (toezichthouder) zijn afspraken vastgelegd in het *directiestatuut* (geactualiseerd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 8 maart 2012).

Over de taakverdeling binnen het bestuur (toezichthouder) zijn afspraken vastgelegd in het *Handboek Natuur- en Milieufederatie Flevoland* (geactualiseerd en vastgesteld in de bestuursvergadering van 15 oktober 2009). Bij wijziging van de bestuurssamenstelling kan de taakverdeling bij bestuursbesluit worden gewijzigd op basis van de deskundigheden van de afzonderlijke bestuursleden.

Voor een optimale samenstelling van het bestuur werkt de NMFF met profielschetsen voor de functies voorzitter, penningmeester en secretaris en algemeen bestuurslid. Deze profielschetsen zijn toegevoegd per 13 april 2010 aan het *Handboek Natuur- en Milieufederatie Flevoland*. Het functioneren van de bestuursleden wordt eenmaal per jaar geëvalueerd in een bestuursvergadering. Dit is de laatste bestuursvergadering van elk jaar.

De directie stelt jaarlijks een werkplan met begroting op, waarin onder meer de gewenste resultaten, begrote kosten en beoogde financiering per project zijn vastgelegd. Het bestuur toetst dit werkplan met begroting en stelt het vast.

Over de voortgang van het werkplan en de afzonderlijke projecten wordt conform de daarover gemaakte afspraken aan de partners en subsidieverstrekke rs gerapporteerd. De directeur stelt een jaarrekening op conform de Richtlijn 650 Fondswervende instellingen. De accountant controleert deze en voorziet de jaarrekening van een goedkeurende accountantsverklaring. De accountant rapporteert aan het bestuur over de jaarlijkse accountantscontrole. Het bestuur toetst de jaarrekening.

De directie stelt jaarlijks een jaarverslag op dat overeenstemt met de jaarrekening. In het jaarverslag worden per project vastgelegd: de behaalde resultaten, de gerealiseerde producten, de gerealiseerde uren en kosten. Het jaarverslag bevat ook per project informatie over gerealiseerde financiering; d.w.z. subsidies en overige bijdragen. De inhoudelijke verslaglegging wordt samengevat in een populair jaarverslag, dat door geïnteresseerden kan worden opgevraagd of via de website is te downloaden.

Bij het opstellen van het jaarverslag wordt de werkwijze van de organisatie geëvalueerd en afspraken gemaakt over mogelijke verbeteringen van de aanpak in de toekomst. De Algemene Ledenvergadering stelt het jaarverslag en de jaarrekening vast.

De bestuursleden ontvangen geen bezoldiging en ontvangen alleen een beperkte vergoeding voor gemaakte onkosten (op basis van declaraties).

De beloningen binnen de vereniging voldoen aan de regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht van het CBF

8.1.1. Samenstelling bestuur per 31 december 2023.

Bestuurslid	Functie	Lidorganisatie	Plaats
Dhr. P. Cassé	Voorzitter (2 ^e termijn)	Rover Lelystad	Lelystad
Dhr. A. Robers	Penningmeester / Secretaris (2 ^e termijn)		Lelystad
Mw. A. de Vries	Bestuurslid (2 ^e termijn)		Almere

8.1.2. Rooster van aftreden per 31 december 2024

Bestuurslid	Functie	Datum aan- en aftreden
Dhr. P. Cassé	Voorzitter (2 ^e termijn)	April 2019 – Mei 2026 (*)
Dhr. A. Robers	Penningmeester / Secretaris (2 ^e termijn)	Juni 2020 – Juli 2027 (*)
Mw. A. de Vries	Bestuurslid (2 ^e termijn)	April 2019 – Mei 2026 (*)
Dhr. R. Michielsen	Bestuurslid (1 ^e termijn)	April 2024 - 2028

(*) = vanaf 4 juni 2024 zijn de herziene statuten van de Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland van kracht. De leden hebben met de wijziging van de statuten ingestemd op de Algemene Ledenvergadering van 16 april 2024. Volgens art. 8.3.a is de termijn van een bestuurslid aangepast van 3 jaar naar 4 jaar.

8.1.3. Functies en nevenfuncties bestuur

De bestuursleden hebben allen een verklaring ondertekend dat zij geen andere onverenigbare nevenfuncties vervullen of een onderlinge (familie)relatie hebben.

In de onderstaande tabel een overzicht van de door de bestuursleden aangegeven relevante (neven)functies:

Naam	Nevenfunctie
Dhr. P. Cassé	Voorzitter Buurtbusvereniging Lelystad Voorzitter Bewonersvereniging Golfpark Lelystad Lid Bezwaar en Advies Commissie van de Nationale Politie
Mw. A. de Vries	Bestuurslid van Green Action English Language Teaching (gaelt)
Dhr. R. Michielsen	Mede-eigenaar biologisch landbouwbedrijf Maatschap Michielsen Bestuurslid, secretaris STAK van aandelen in SwifterwinT B.V. (windmolenpark) Bestuurslid, voorzitter vereniging BDEKO (vereniging van biologische boeren in Flevoland)

8.1.4. Vergaderingen bestuur

Het bestuur heeft 5 keer vergaderd in 2024: 28 maart, 4 juli, 26 september, 24 oktober, 28 november. Een van de vergaderingen in november betrof de toekenningen van de aanvragen van lidorganisaties voor het NMFF-Fonds Verbraaken.

Op 16 april 2024 vond de Algemene Ledenvergadering plaats.

8.2. Personeel

Per 31 december waren er 9 personen in verschillende dienstverbanden werkzaam bij de Natuur en Milieufederatie Flevoland.

In 2024 heeft zich een aantal wijzigingen voorgedaan in de samenstelling van het medewerkersbestand. Per saldo is de omvang nagenoeg gelijk. Totaal fte 2024: 6,05 fte's.

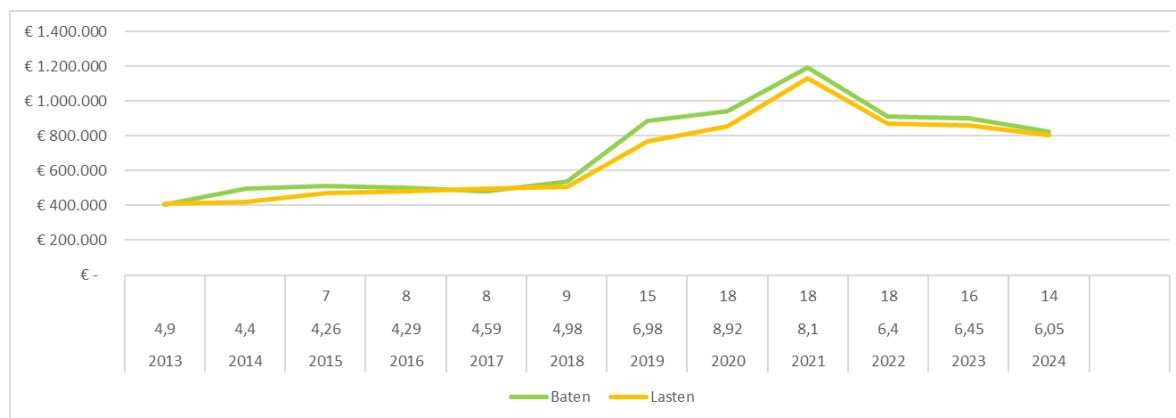
De verdeling man/vrouw over alle medewerkers was eind 2024: 66,7 % man en 33,3 % vrouw.

Het verzuim in 2024 is per ultimo 9,2 %. Er is sprake van één langdurig zieke medewerker en van één zwangerschapsverlof. Exclusief deze medewerkers lag het verzuim op 1,5 %.

Wat betreft de scholing van medewerkers zijn hun wensen en de wensen van de organisatie vastgelegd in hun functioneringsmanagement. Medewerkers hebben afgelopen jaar diverse opleidingen gevolgd.

De NMFF heeft een arbeidsvoorwaardenbeleid dat zoveel mogelijk gerelateerd is aan de CAO-Sociaal Werk.

In 2024 is een medewerkerstevredenheid onderzoek uitgevoerd. Deze zal jaarlijks plaatsvinden.

8.3 Informatie over communicatie met belanghebbenden

Samenwerking is een begrip dat in de genen van Natuur en Milieu Flevoland zit. Het woord federatie is er exemplarisch voor. Maar het gaat verder dan dat. We streven naar optimale relaties met onze belanghebbenden.

Natuur en Milieu Flevoland ondersteunt mensen, die zich actief inzetten voor hun eigen leefomgeving. Zij vervult de functie van vraagbaak, aanspreekpunt en coördinator van lokale activiteiten in Flevoland. Zij beschikt daarvoor over een breed netwerk van contacten. Een ieder is vrij om inbreng te leveren en te reageren op onze activiteiten en het te voeren of gevoerde strategische en inhoudelijke beleid. Dat kan op verschillende manieren, waarbij onze website daarvoor een goed platform is. Meninge, opvattingen of reacties worden zeer op prijs gesteld en worden in de reguliere werkprocessen van beleidsvorming en uitvoering meegenomen

Gerelateerd aan onze doelstelling zijn belanghebbenden:

- Lokale initiatieven en individuen, die zich inzetten voor natuur, milieu en landschap in Flevoland
- beleidsmakers en beslissers in openbaar bestuur en bedrijfsleven, die invloed uitoefenen op het terrein van natuur, milieu en landschap in Flevoland
- samenwerkingspartners, waaronder de terrein beherende organisaties (Het Flevo-Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer), IVN en Landschapsbeheer, woningbouwcorporaties, onderwijsinstellingen, waterschappen, bedrijven etc.

De informatievoorziening is erop gericht om de effectiviteit van de activiteiten van Natuur en Milieu Flevoland te vergroten. Concrete voorbeelden van de uitvoering van de communicatiestrategie zijn onze website waarmee op een heldere manier inzicht wordt gegeven in visie, taken en rollen van Natuur en Milieu Flevoland, haar activiteiten en die van haar collega organisaties, de digitale nieuwsbrief, waarmee geïnteresseerden actief worden geïnformeerd over actuele ontwikkelingen en activiteiten, Facebook, Instagram, LinkedIn en Twitter, waarbij we onderdeel zijn van diverse communities.

8.4 Vrijwilligersbeleid Natuur en Milieufederatie Flevoland

Sinds het bestaan van de milieufederatie zijn er altijd personen geweest, die zich belangeloos hebben ingezet voor de organisatie, vooral door middel van advisering over inhoudelijke en organisatorische zaken. We waarderen de inzet en betrokkenheid van de vrijwilligers. Hun inzet is van groot belang voor onze doelstellingen.

We kennen verschillende soorten vrijwilligers.

- Achterban

De leden van de actieve achterban bestaan uit leden van aangesloten organisaties en andere natuur- en milieugroepen in Flevoland en personen die zich individueel betrokken weten bij ons werk. We zien het als één van onze belangrijkste taken om deze vrijwilligers actief te ondersteunen. We doen dit door middel van het verstrekken van informatie, advisering, het organiseren van activiteiten en het verstrekken van voorlichtingsmateriaal.

- Incidentele vrijwilligers en onbezoldigde medewerkers

Op de verschillende werkterreinen zijn medewerkers actief (geweest) die hun werk onbezoldigd verrichten. Ook de bestuursleden van NMFF worden tot deze categorie gerekend. We vergoeden eventuele onkosten, die deze vrijwilligers maken voor het uitvoeren van hun werk ten behoeve van de organisatie. Voor de vrijwilligers die het werk vanuit ons kantoor verrichten is de aansprakelijkheidsverzekering van de organisatie van toepassing.

We stellen ons ten doel de betrokkenheid van vrijwilligers in stand te houden en uit te breiden naar een zo groot mogelijke groep mensen. Het in stand houden en vergroten van de betrokkenheid wordt door ons gedaan:

- met inachtneming van het door het bestuur vastgestelde beleid en
- op voorwaarde dat de betrokkenheid van de vrijwilligers de onafhankelijke positie van NMFF niet belemmert.

8.5. Gedragscodes

Klachten en klachtenprotocol

Voor belanghebbenden is er de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij de Natuur en Milieu Flevoland, als zij het bijvoorbeeld niet eens zijn met de uitvoering van activiteiten of constateren dat er sprake is van inconsistentie van beleid. Er is in 2024 geen klacht binnen gekomen die afgehandeld dienen te worden volgens het klachtenprotocol.

Voor een correcte verwerking van de klachten is de Klachtenprocedure in 2005 vastgesteld en opgenomen in het Handboek Natuur en Milieufederatie Flevoland. Deze is in 2020 herijkt en onderdeel geworden van de gezamenlijke gedragscode van de Natuur en Milieufederaties.

Verder is er een gedragsprotocol van de landelijke Natuur en Milieufederaties waaraan ook NMFF zich heeft gecommitteerd. NMF heeft daarnaast ook het CBF keurmerk, als begunstigde van de Nationale Postcode Loterij. De eisen die het CBF stelt zijn ook gebaseerd op de principes van Good Governance. Alle medewerkers van NMFF ondertekenen bij het aangaan van een arbeidsovereenkomst de 2 gedragscodes zoals die zijn opgesteld. Het betreft respectievelijk de **gedragscode NMFF** en de **gedragscode Integriteitsbeleid**.

8.6. Integriteit

Sinds 2019 is er voor alle medewerkers van de NMFF een gedragscode van toepassing. Deze gedragscode beschrijft enerzijds wat er verstaan wordt onder 'goed werknemerschap' en anderzijds hoe er moet worden omgegaan met zaken als nevenfuncties, privéactiviteiten, omgaan met geschenken, niet-integere zaken en grensoverschrijdend gedrag. Ook heeft de NMFF een vertrouwenspersoon aangesteld. Dit betreft een intern vertrouwenspersoon en een extern vertrouwenspersoon van de koepel van Natuur en Milieufederaties. Er zijn in 2024 geen meldingen binnen gekomen bij het bestuur of de vertrouwenspersoon die afgehandeld dienen te worden volgens de gedragscode.

8.7. CBF

Het CBF toetst elk jaar of een organisatie nog aan het CBF-Keur voldoet. De NMFF voldeed dit jaar daaraan en is derhalve ook in 2024 keurmerkhouder. Wel zijn verbeterpunten geconstateerd betreffende enkele normen. NMFF is in overleg met CBF om verbeteringen door te voeren.

8.8 Risico's en onzekerheden

We streven ernaar om risico's die gerelateerd zijn aan de samenwerking, bestuur en management, operationele zaken, financieel management, informatie management en juridische verantwoordelijkheden zo goed mogelijk te beheersen. Het gaat niet primair om het vermijden van risico's maar om het herkennen en beheersen ervan; dus om het identificeren en ondernemen van passende reacties om schade te voorkomen of te beperken. Risicomanagement maakt integraal onderdeel uit van de planning en control cyclus en van projectmanagement en is van toepassing voor iedereen in de organisatie.

De belangrijkste risico's zijn geïdentificeerd en van beheersmaatregelen voorzien, zoals:

- In 2020 is de subsidierelatie met de Nationale Postcode Loterij (NPL) geëvalueerd, waarna besloten is tot een verlenging van de toekenning van 5 jaar. Deze reguliere bijdrage van de NPL is al geruime tijd constant. Er zijn echter nog steeds kansen dat de kansspelwetgeving gaat wijzigen, waardoor het hele bijdragenbeleid kan gaan veranderen.
- Vanaf 2023 ontvangt NMFF van de provincie jaarlijks een meerjarensubsidie gedurende de periode 2023-2026 op basis van haar meerjarenprogramma. We zullen tijdig in overleg treden met de provincie over de continuering daarvan.
- Vanaf 2022 is sprake van een afname van subsidies voor het Energieloket. Deze trend heeft zet zich voortgezet in 2024, en naar verwachting ook in 2025. Dit heeft gevolgen voor de personele inzet van het Energieloket in 2025, en het aantal fte's.
- Om projecten op een excellente wijze uit te voeren hebben nieuwe medewerkers een cursus Projectmatig werken gevolgd, zowel in-company als bij de NMF-academy. Daardoor hopen we de projectuivoering te optimaliseren.
- Om meer projecten te werven hebben we de acquisitievaardigheden van onze beleidsmedewerkers verbeterd, en is een training van de NMF-academy gevolgd door enkele medewerkers.

- Om de samenwerking binnen het team te verbeteren hebben medewerkers deelgenomen aan een training 'feedback geven en ontvangen'.
- Jaarlijks voeren we een medewerkerstevredenheid uit. We zijn Hiermee gestart in 2024.
- Met medewerkers die de organisatie verlaten, wordt een exit-gesprek gevoerd.
- NMFF is in 2024 verhuisd naar een nieuwe kantoorlocatie, omdat deze beter aansluit bij de wensen van tegenwoordig van medewerkers. Hierdoor is er meer gelegenheid voor aparte ruimtes voor video-bellen, hybride vergaderen, stilte-werkplekken. De medewerkers ervaren de Nieuwe werklocatie al een grote verbetering.

In 2025 zal het risicobeleid opnieuw worden bekeken en verder worden ontwikkeld.

9. Financieel Verslag

Deze cijfers zijn grotendeels gebaseerd op de Jaarrekening 2024 die apart wordt opgemaakt en gecontroleerd door een accountant. Mochten er onverhoopt per abuis verschillen zijn ontstaan tussen de cijfers hieronder en de cijfers in de jaarrekening, dan zijn de cijfers in de jaarrekening leidend.

9.1. Financiële beleid en financiële resultaten

Natuur en Milieufederatie Flevoland ontving in 2024 diverse financiële middelen.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de belangrijkste financieringsstromen:

- Provincie	=	Provinciale subsidie
- NPL 2024	=	Nationale Postcode Loterij bijdrage via St. NMF
- st. NMF	=	Stichting Natuur- en Milieufederaties (landelijke koepelorganisatie)
- Andere overheden	=	Gemeenten Dronten, Zeewolde, Urk en Noordoostpolder
- RVO	=	Participatiecoalitie
- Diversen	=	donaties van bedrijven en anderen

BATEN en LASTEN	Realisatie	
	2024	
	in Euro's	
BATEN		
Baten van particulieren	10	0 %
Baten van bedrijven	600	0 %
Baten van subsidies van overheden	573.725	68 %
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	247.020	30 %
Baten van andere organisaties zonder winststreven	8.400	1 %
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten of diensten	0	0 %
Overige baten	7.432	1 %
TOTAAL BATEN	837.187	100%
LASTEN		
<i>Besteed aan doelstellingen:</i>		
Programma Reguliere Taken	21.547	6 %
Programma Energieneutraal Flevoland	514.480	62 %
Programma Circulair Flevoland	296.614	21 %
Programma Rijke Natuur en Mooi Flevoland	63.687	11 %
TOTAAL LASTEN	896.328	100%
RESULTAAT	-59.141	
<i>Resultaat is onttrokken aan:</i>		
Bestemmingsreserves	-24.433	
Continuïteitsreserve algemeen	-34.708	
	-59.141	

NMFF werkt met een taakstellende begroting waarbij gedurende het jaar aanvullende projecten geworven moeten worden. Zo zijn ook in 2024 aanvullende opdrachten gerealiseerd.

Aan de continuïteitsreserve is een bedrag van € 34.708,- onttrokken. De continuïteitsreserve bedraagt € 338.440,-. Dit is voldoende om als buffer te dienen voor het opvangen van tegenvallers en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen.

Aan de bestemmingsreserve 'Duurzaamheidswinkel Lelystad' is € 43.000,- onttrokken, omdat in 2024 de winkel is opgeheven.

Aan de financiering activa bedrijfsvoering is € 18.567,- toegevoegd.

9.2. Vooruitblik 2025 en verder

De begroting 2025 laat een negatief resultaat zien van € 204.467,-. Dit negatieve begrote resultaat ontstaat door begrote baten van € 551.334,- en begrote lasten van € 775.800,-.

De resultaten worden middels resultaatbestemming onttrokken aan het eigen vermogen. De geplande besteding van middelen aan doelen / programma's / activiteiten en de beoogde resultaten hierbij, zijn opgenomen in de meerjarenprognose.

Het eigen vermogen en de liquiditeitspositie zijn toereikend om het beoogde negatieve resultaat te kunnen opvangen, waardoor dit geen gevolg op de jaarrekening en de continuïteit van NMFF zullen hebben.

Op kortere en langere termijn zijn verder geen bijzonderheden te vermelden welke van invloed zijn op de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland. De Vereniging ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet.

In 2024 waren bij de Vereniging Natuur- en Milieufederatie Flevoland meer dan 60 organisaties aangesloten:

Agrarische Natuurvereniging Akkerwaard Flevoland

De Agrarische Natuurvereniging Akkerwaard Flevoland houdt zich bezig met agrarisch natuurbeheer. In de praktijk streven de aangesloten boeren naar het realiseren van kruidenrijke akkerranden die plagen, zoals bladluis, kunnen voorkomen.

Almeerse Wind

Almeerse Wind is een lokale energiecoöperatie waarvan iedereen lid kan worden. Met deze coöperatie wordt groene stroom geproduceerd.

Almeerse Wolunie

In het Kromslootpark grazen 200 schapen. De wol van deze schapen wordt vanaf 2014 verwerkt in de Schaapskooi Vroege Vogelbos.

Belangen Park Uithof Almere

De stichting is opgericht met als doel het bevorderen van de leefbaarheid rond het park Uithof waarbij verbetering en behoud natuur belangrijke zaken zijn en sociale cohesie.

Biotuinen

Moestuincomplex "Biotuinen" Lelystad. Gezonde, lekkere, aparte en biologische groenten en fruit uit eigen moestuin.

Bultpark Comité Lelystad

Zet zich in voor een mooi en beleefbaar Bultpark in Lelystad.

De Groene Sluis

Stichting Kringloopwinkel De Groene Sluis is een vrijwilligersorganisatie. Eén van de doelstellingen is een consistente bijdrage te leveren aan een beter milieu. De winst gaat naar goede doelen in en rond Lelystad.

De Groene Reus

Helpt particulieren en bedrijven om zelf lokaal groene energie op te wekken en te besparen. Goed voor het milieu én de portemonnee. De coöperatie is een samenwerkingsverband

tussen bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de overheid.

Dierbaar Flevoland

Dierbaar Flevoland komt op voor alle dieren in Flevoland in alle leefomgevingen. Wat betreft de natuurgebieden ligt de prioriteit bij de Natura 2000 gebieden.

Dop en Erwt

Dop en Erwt wil helpen om kinderen weer contact te maken met de natuur. Hier verzorgen zij bijvoorbeeld lesmateriaal voor.

VVE Ecomeerhof

Een groep van 30 huishoudens die zijn verenigd in de CPO Ecomeerhof, met als doel de realisatie van een 30-tal 0-energiewoningen in Almere Oosterwold

St. Ekopark

De stichting Ekopark in Lelystad houdt zich op dit moment vooral bezig met het volgen van markttoelatingen en schrijft bezwaarschriften met oog op stimuleren gentechnische samenleving.

Ecosave (voorheen De "Stichting Milieuwoning") stelt zich ten doel het ecologisch bouwen in de breedste zin van het woord onder de aandacht te brengen voor een breed publiek.

Emmeloord Opgewekt

Groene stroom, die opgewekt wordt vanuit afval. Daar is energiecoöperatie Opgewekt uit Emmeloord mee bezig.

Energiek Nagele

In november 2016 is de Coöperatieve Vereniging Energiek Nagele opgericht, die als doel heeft om Nagele naar vermogen zo duurzaam mogelijk te maken, zoals Energieneutraal.

Gelijk-stroom Noordoostpolder

Energiecoöperatie streeft ernaar duurzaam opgewekte energie uit

de Noordoostpolder bereikbaar maken voor de inwoners van de Noordoostpolder.

Energiecoöperatie Biddinghuizen Energie Neutraal (BEN)

Biddinghuizen energieneutraal is het uitgangspunt van de energiecoöperatie in Biddinghuizen.

Experiment Zelfbeheer Hoekwierde

Experiment Zelfbeheer Hoekwierde zorgt ervoor dat bewoners zelfonderhoud van hun leefomgeving verzorgen. Doel is het optimaliseren van de sociale cohesie en het optimaliseren van de fysieke kwaliteit van de woonomgeving.

Fietzersbond Flevoland

De Fietzersbond is de grootste belangenvereniging voor fietsers in Nederland met 32.000 leden. De Fietzersbond komt op voor de belangen van fietsers.

Boer en Natuur Flevoland

Het collectief is verantwoordelijk voor de uitvoering van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer in Flevoland.

Flevo-Velt

VELT geeft ecologisch leven vorm in huis, tuin en daarbuiten. Met de activiteiten, publicaties en samenwerkingen dragen zij bij tot de ontwikkeling van een duurzame levensstijl.

4Fusion

4Fusion biedt een omgeving aan waar kinderen en (jong)volwassenen op een natuurlijke en actieve manier kunnen leren en groeien.

Groei & Bloei Lelystad

Organiseert voor leden en niet-leden informatieve lezingen, workshops en excursies naar binnen- en buitenland. In de zomer zijn er open tuinen avonden en in het voor- en najaar wisselen veel planten en stekjes

van eigenaar tijdens de plantenruilbeurs.

Het Blauwe Hart

Het Blauwe Hart stelt zich ten doel samen met alle betrokkenen te komen tot een verantwoord behoud en beheer van het IJssel-meergebied, waarbij alle huidige ecologische, landschappelijke, recreatieve, cultuurhistorische en economische waarden behouden blijven en versterkt worden.

Het Flevo-landschap

Stichting het Flevo-landschap is sinds 1986 de particuliere natuurbeschermingsorganisatie voor de provincie Flevoland. Op deze site kunt u kennismaken met de organisatie, gebieden en activiteiten en de veelzijdige flora en fauna van Flevoland.

Het Goed

Het GOED-kringloopwarenhuizen zijn onderdeel van Het GOED BV. Met een aantal warenhuizen bestaat een franchiserelatie.

Imkers Bosweg Lelystad

De imkers zetten zich in voor verbetering van de biodiversiteit, zodat er het gehele jaar door voldoende dracht is voor wilde bijen, honingbijen vlinders en insecten.

IVN Almere

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Dronten

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Lelystad

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Noordoostpolder

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

IVN Zeewolde

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap.

KNNV Lelystad

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), ook wel 'Vereniging voor veldbiologie' genoemd, heeft als doelstellingen Natuurbeleving, Natuurstudie en Natuurbescherming.

Landschapsbeheer Flevoland

Landschapsbeheer Flevoland stimuleert en ondersteunt terreineigenaren bij de zorg voor natuur en landschap.

Lelystad Opgewekt

Opgewekt Lelystad is opgezet door en voor bewoners van Lelystad, met als doel om iedereen toegang te bieden tot schone, betaalbare energie en tegelijkertijd bij te dragen aan een duurzamer en sterker Lelystad.

Milieugroep Dronten

De milieugroep Dronten houdt ontwikkelingen rond milieu en natuur in de gemeente Dronten scherp in de gaten.

Milieuvriendelijk Tuinieren (VMT)

In Lelystad opgericht in 1977. Zoals de naam al zegt wordt er op het complex milieuvriendelijk getuinierd. Dit betekent tuinieren zonder chemisch – synthetische bestrijdingsmiddelen en kunstmest.

Marknesse Duurzaam

Het bewonersinitiatief Marknesse Duurzaam werkt aan een duurzame energievoorziening in Marknesse. Door met dorpsgenoten samen te werken realiseren zij kleinschalige, praktische oplossingen in het eigen dorp.

Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied

Een groep melkveehouders ten noordoosten van Lelystad die zich collectief inzetten voor agrarisch natuurbeheer en recreatie.

Nederlandse Bijenhouders Vereniging (NBV) Oostelijk Flevoland

Het doel van de vereniging is het bevorderen van de bijenhoudery in de breedste zin van het woord, zoals de promotie van de bijenhoudery, het verbeteren van de dracht (voedselplanten voor honingbijen en andere bestuivende insecten) en ondersteuning bieden aan imkers.

De Nieuwe Molenaars

De burgerwindcoöperatie van Windpark Zeewolde. Een groep betrokken burgers uit de kernen van Zeewolde en Almere, die net buiten het ontwikkelgebied van Windpark Zeewolde wonen.

Participatie Wisentbos Dronten

Het Wisentbos en het Lage Vaartbos te Dronten ontwikkelen tot één dorpsbos met een recreatief natuurlijk gebruik.

Pioniers van de Toekomst

Stichting Pioniers van de Toekomst wil een duurzame samenleving in de Noordoostpolder bevorderen. Dit doen zij met 'De Pioniersbrigade', een groep vrijwilligers die de beweging draagt.

Repair Café Lelystad

Repair Café Lelystad heeft als doel jongeren/ouderen er bij stil te laten staan dat de meeste goederen te repareren zijn. Met een technisch team voor het repareren van kleine apparaten of een goed technisch advies.

Landgoed Roggebotstaete/Yugen Forest

Roggebotstaete is een ecologisch landgoed aan het Vossemeer tussen Kampen en Dronten. Het terrein is 52 hectare groot en vrij toegankelijk. Roggebotstaete heeft een rijke natuur en is onderdeel van de oudste cultuurbossen van Flevoland.

ROVER

Vereniging ROVER (Reizigers Openbaar Vervoer) is een onafhankelijke reizigersvereniging. ROVER zet zich in voor de belangen van de reizigers van bus,

trein, tram, metro en andere vormen van openbaar vervoer.

Schoon Lelystad

Samen met overheden, bedrijfsleven, scholen en maatschappelijke organisaties bestrijdt de stichting zwerfafval.

Sportvisserij MidWest Nederland

Sportvisserij MidWest Nederland is een overkoepelende hengelsportfederatie van 110 hengelsportverenigingen, waarbij bijna 119.000 sportvissers zijn aangesloten.

Stadswijkverwarming Almere

Wil bewoners, buurten en wijken bijstaan bij de uitdaging om stadswijkverwarming zo optimaal mogelijk in te zetten.

Streekvereniging Rondom het Greppelveld

De bloeiende akkerranden van het agrarisch gebied Rondom Het Greppelveld bieden ruimte voor boerenlandvogels én mensen! Agrarische ondernemers hebben daartoe de Agrarische Natuurvereniging (ANV) Rondom Het Greppelveld opgericht.

StEM Zeewolde

Stem Zeewolde ondersteunt burgerinitiatieven en brengt deze onder de aandacht van de politiek.

St. 5000stappen.nl

Iedere stap die u zet naar een gezondere leefstijl telt, of u nu wilt afvallen, lekkerder in uw vel wilt zitten of uw diabetes beter onder controle wilt krijgen, bewegen helpt!

Vogel- en Natuurwacht Flevoland

De Stichting Vogel- en Natuurwacht Flevoland is opgericht in 1984 met als doelstelling de vogels in Flevoland, en daarmee ook alle natuurgebieden waarin ze voorkomen, te bestuderen en te beschermen.

Volkstuinvereniging Het Gelderse Hout Lelystad

Volkstuinvereniging Zuigerplas Lelystad

Wereldwinkel Lelystad

De Wereldwinkel stelt zich tot doel om 'eerlijke handel' (Fair Trade) te bevorderen, zodat producenten in ontwikkelingslanden meer kans maken op een menswaardig bestaan.

Werkgroep Fairtrade Lelystad

De werkgroep vloeit voort uit een breed gesteunde motie in de gemeenteraad van Lelystad die opriep om Lelystad Fairtrade gemeente te maken.

Wijnbouw Lelystad

De stichting heeft als doel het initiëren, stimuleren, beheren en continueren van een biologisch, voornamelijk op wijnbouw gericht, proef- en voorbeeldbedrijf in noordelijk Lelystad, en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Coöperatie De Zaderij

Wil met de coöperatie en Stichting Zaad de zaadteelt weer in eigen boeren hand nemen.

Zeenergie

Samen met haar leden zet Zeenergie zich ervoor in om duurzaam opgewekte energie tegen een zo laag mogelijke prijs van de producent bij haar leden te krijgen.

ZeewoldeZon

Een coöperatieve vereniging die zich als doel stelt om lokaal opgewekte duurzame energie beschikbaar te maken voor alle Zeewoldenaren, ondermeer via zonnestroom.

Natuur en Milieufederatie Flevoland

Botter 11-49 / 11-55
8232 JS Lelystad

info@nmfflevoland.nl
www.nmfflevoland.nl

0320 – 253 505
NL35 INGB 0006 9313 98
KvK 40061700

Samen voor een mooi
en duurzaam Flevoland

**Jaarrekening 2024
Vereniging Natuur &
Milieufederatie Flevoland
te Lelystad**

<u>Inhoudsopgave.</u>	Blz.
ALGEMEEN	3
Algemeen	
JAARREKENING	
Balans per 31 december 2024	4
Staat van Baten en Lasten over 2024	6
Kasstroomoverzicht 2024	7
Algemene toelichting incl. waarderingsgrondslagen	8
Toelichting op de balans per 31 december 2024	9
Toelichting op de staat van Baten en Lasten over 2024	13
OVERIGE GEGEVENS	
Vaststelling jaarrekening	21
Controleverklaring	
BIJLAGEN:	
1. Analyse resultaat t.o.v. begroting 2024	
2. Ontvangen projectsubsidies Stichting Natuur- en Milieufederaties 2024	
3. Uren overzicht Provinciale subsidie	
4. Begroting 2025	

Algemeen.

In 2010 is de Vereniging Natuur & Milieu Flevoland veranderd in de naam:
Vereniging Natuur & Milieufederatie Flevoland.

Doel.

De vereniging heeft tot doel de bevordering van een juist beleid ten aanzien van milieu, natuur en landschap, in het bijzonder van de Provincie Flevoland en zo nodig daar buiten; dit alles in de meest ruime zin.

De vereniging tracht dit doel te bereiken onder meer door:

- het beoordelen en het beïnvloeden van het beleid van diverse overheden, instanties en groepen op het gebied van milieu, natuur en landschap;
- het activeren van de publieke opinie ten aanzien van de hiervoor genoemde zaken;
- het bevorderen van milieubewust gedrag door educatie, voorlichting en informatie;
- gebruik te maken van alle overige wettige middelen.

Administratie & accountantscontrole.

De financiële administratie 2024 is gevoerd door Stuurman administratievedienstverlening. De salarisadministratie is door Van Tunen & Partners te Heemskerk uitgevoerd. De jaarrekening is ingericht volgens RJ 650. Dit betreft de richtlijn voor de verslaggevingseisen van fondsenwervendeorganisaties. De controleverklaring is bij de jaarrekening opgenomen.

Samenstelling bestuur.

Het bestuur van de vereniging per 31 december 2024 als volgt samengesteld:

- de heer P. Cassé	Voorzitter
- de heer A. Robers	Penningmeester / Secretaris
- mevrouw A. de Vries	Algemeen bestuurslid
- de heer R. Michielsen	Algemeen bestuurslid

JAARREKENING

Balans per 31 december 2024 na resultaatbestemming**Bedragen in €**

Activa	31-12-2024	31-12-2023
<u>Vaste activa</u>		
Materiële vaste activa	26.581	8.004
<u>Vlottende activa</u>		
Debiteuren	138	63.318
Overlopende activa	<u>151.705</u>	<u>111.119</u>
	151.843	174.437
<u>Liquide middelen</u>	784.076	842.123
Totaal	<u><u>962.500</u></u>	<u><u>1.024.564</u></u>

Balans per 31 december 2024 na resultaatbestemming

Bedragen in €

Passiva	31-12-2024	31-12-2023
---------	------------	------------

Reserves

Continuïteitsreserve	338.440	373.148
Bestemmingsreserves	<u>399.572</u>	<u>424.005</u>
	738.012	797.153

Kortlopende schulden

Crediteuren	66.621	36.927
Overige overlopende passiva	<u>157.867</u>	<u>190.484</u>
	224.488	227.411

Totaal	<u><u>962.500</u></u>	<u><u>1.024.564</u></u>

Staat van Baten en Lasten**Bedragen in €**

BATEN	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
Baten van particulieren	10	10	10
Baten van bedrijven	600	650	613
Baten van subsidies van overheden	573.725	370.975	630.965
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	247.020	231.000	271.486
Baten van andere organisaties zonder winststreven	8.400	11.000	585
Som van de geworven baten	829.755	613.635	903.659
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	0	0	0
Overige baten	7.432	4.000	3.337
TOTAAL BATEN	837.187	617.635	906.996
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Programma Reguliere Taken	21.547	73.225	19.525
Programma Energieneutraal Flevoland	514.480	256.287	535.618
Programma Circulair Flevoland	296.614	219.674	206.655
Programma Rijke natuur en mooi Flevoland	63.687	183.062	96.667
Totaal besteed aan doelstellingen	896.328	732.248	858.464
Kosten werving baten	0	0	0
Kosten beheer & Administratie	0	0	0
TOTAAL LASTEN	896.328	732.248	858.464
RESULTAAT	-59.141	-114.613	48.532

De Natuur- en Milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van Goede doelen Nederland. De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de toelichting lastenverdeling, maar worden in de Staat van Baten en Lasten volledig toegerekend aan de doelstellingen.

Resultaat is toegevoegd/onttrokken aan:

Bestemmingsreserves	-24.433	-114.613	3.199
Continuïteitsreserve algemeen	-34.708	0	333
Reserve Visie 2050	0	0	5.000
Reserve Community Circulair Flevoland	0	0	40.000
	-59.141	-114.613	48.532

Kasstroomoverzicht 2024**Bedragen in €**

	31 december 2024	31 december 2023
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	-59.141	48.533
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	4.514	5.061
- mutaties reserves	0	0
- mutaties voorzieningen	0	0
	<u>4.514</u>	<u>5.061</u>
Veranderingen in vlottende middelen:		
- voorraden	0	0
- mutatie vorderingen en overlopende activa	22.594	119.907
- mutatie kortlopende schulden	-2.923	93.655
	<u>19.671</u>	<u>213.562</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	-34.956	267.156
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	-23.090	-1.198
Desinvesteringen materiële vaste activa	0	0
Overige investeringen in financiële vaste activa	0	0
	<u>-23.090</u>	<u>-1.198</u>
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-23.090	-1.198
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Nieuw opgenomen leningen	0	0
Aflossing langlopende schulden	0	0
Overige mutaties eigen vermogen	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutatie Liquide Middelen	-58.046	265.957

Liquide Middelen

	31-12-2023	31-12-2024	Mutatie
ASN Bank	168.386	169.829	1.443
ING-bank, Girorekening	293.099	233.154	-59.945
ING-bank, Spaarrekening	380.638	381.093	455
Totaal	842.123	784.076	-58.047

Algemene toelichting en grondslagen van waardering en van bepaling van het resultaat

Algemeen.

De meerjarenraming en het werkplan 2024, zoals ingediend bij de Provincie Flevoland, zijn richtinggevend geweest voor de indeling naar de verschillende doelstellingen in deze jaarrekening.

De staat van baten en lasten 2024 sluit met een negatief saldo van €59.141 ten opzichte van een begroot nadelig saldo van € 114.613. Voor een analyse wordt verwezen naar bijlage 1.

Voor de provinciale subsidie wordt de Algemene Subsidie Verordening van de provincie Flevoland gevolgd.

Grondslagen van waardering en van bepaling van het resultaat

1. Algemene grondslagen.

De jaarrekening 2024 is opgesteld conform de Richtlijn 650 "Fondsenwervende organisaties" zoals opgenomen in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De cijfers uit de jaarrekening 2023 en de begroting 2024 zijn als vergelijkende cijfers in de jaarrekening opgenomen.

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, tenzij een andere waarderingsgrondslag is vermeld.

2. Materiële vaste activa.

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

De afschrijvingstermijnen zijn:

- automatisering 5 jaar.
- kantoormeubilair 10 jaar.

3. Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

4. Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

5. Kortlopende schulden

De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten bestaan uit contributies, giften, collecten, nalatenschappen, opbrengsten uit activiteiten en de overige baten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de vermelde waarderingsgrondslagen. De baten worden verantwoord in het jaar waarin deze ontstaan. De lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

De subsidieopbrengsten worden opgenomen overeenkomstig de toegezegde subsidie door de Provincie Flevoland en overige subsidiënten.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Toelichting op de balans per 31 december 2024**Bedragen in €****Activa**

Materiële vaste activa	<u>Inventaris</u>	<u>Automatisering</u>	<u>Totaal</u>
Aanschafwaarde 1 januari 2024	39.077	66.445	105.522
Cumulatieve afschrijvingen 1 januari	37.879	59.638	97.518
Boekwaarde 1 januari 2024	<u>1.198</u>	<u>6.807</u>	<u>8.004</u>
Investeringen boekjaar	23.090	0	23.090
Afschrijvingen boekjaar	1.394	3.120	4.514
Mutaties boekjaar	<u>21.696</u>	<u>-3.120</u>	<u>18.576</u>
Aanschafwaarde 31 december 2024	62.167	66.445	128.612
Cumulatieve afschrijvingen	39.273	62.758	102.031
Boekwaarde 31 december 2024	<u>22.894</u>	<u>3.687</u>	<u>26.581</u>

Vorderingen en overlopende activa**31-12-2024****31-12-2023**Debiteuren

Debiteuren	238	63.418
Voorziening	<u>-100</u>	<u>-100</u>
Stand per 31 december	<u>138</u>	<u>63.318</u>

De voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling.

Overlopende activa

Vooruitbetaalde posten	11.532	9.898
Nog te ontvangen bedragen	5.490	101.221
Nog te ontvangen subsidies	134.683	0
Netto salarissen	0	0
Stand per 31 december	<u>151.705</u>	<u>111.119</u>

Totaal vorderingen en overlopende activa**151.843****174.437****Liquide middelen****31-12-2024****31-12-2023**

ASN Bank	169.829	168.386
ING-bank, betaalrekening	233.154	293.099
ING-bank, spaarrekening	<u>381.093</u>	<u>380.638</u>
Stand per 31 december	<u>784.076</u>	<u>842.123</u>

De liquide middelen zijn ter vrije besteding van de instelling met uitzondering van de afgegeven bankgarantie van € 3.483 ten behoeve van de huur.

Toelichting op de balans per 31 december 2024**Bedragen in €**

<u>Passiva</u>	31-12-2024	31-12-2023
Reserves		
Continuïteitsreserve		
Stand per 1 januari	373.148	372.815
Resultaatbestemming, onttrekking/toevoeging	<u>-34.708</u>	<u>333</u>
Stand per 31 december	<u>338.440</u>	<u>373.148</u>

De hoogte van de continuïteitsreserve is getoetst aan de norm van Goede Doelen Nederland, te weten 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie (bij de NMFF € 729.154.)
De continuïteitsreserve zit ruim onder deze norm.

Bestemmingsreserves**Reserve financiering activa bedrijfsvoering**

Stand per 1 januari	8.005	11.868
Resultaatbestemming, onttrekking/toevoeging	<u>18.567</u>	<u>-3.863</u>
Stand per 31 december	<u>26.572</u>	<u>8.005</u>

De reserve financiering activa bedrijfsvoering is gelijk aan de boekwaarde van de materiële vaste activa.

<u>Reserve duurzaamheidsknooppunten Flevoland</u>	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	70.000	69.451
Resultaatbestemming, onttrekking/toevoeging	<u>0</u>	<u>549</u>
Stand per 31 december	<u>70.000</u>	<u>70.000</u>

Deze reserve is gevormd voor activiteiten in de komende jaren ten behoeve van duurzaamheidsknooppunten in diverse gemeenten in Flevoland (Noordoostpolder, Almere, Urk, Zeewolden, Dronten en Lelystad)

Toelichting op de balans per 31 december 2024

<u>Reserve Mooi Flevoland.nl</u>	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	35.000	34.269
Resultaatbestemming, onttrekking/toevoeging	<u>0</u>	<u>731</u>
Stand per 31 december	<u>35.000</u>	<u>35.000</u>

Deze reserve is gevormd voor de continuering van het Natuurbeleef-platform Mooi Flevoland.nl waarvoor de komende jaren nog diverse activiteiten en onderhoud voor gepleegd worden.

<u>Reserve Energieloket Flevoland</u>	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	100.000	95.540
Resultaatbestemming, onttrekking/toevoeging	<u>0</u>	<u>4.460</u>
Stand per 31 december	<u>100.000</u>	<u>100.000</u>

Deze bestemmingsreserve is gevormd om de komende jaren de kosten ten behoeve van het energieloket Flevoland te dekken.

<u>Reserve Duurzaamheidswinkel Lelystad</u>	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	43.000	42.171
Resultaatbestemming, onttrekking / toevoeging	<u>-43.000</u>	<u>829</u>
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>43.000</u>

In 2014 is de duurzaamheidswinkel in Lelystad opgericht.

Deze reserve is gevormd om de exploitatie van de duurzaamheidswinkel in de komende jaren te garanderen.

<u>Reserve campagne "ontdek je leukie"</u>	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	63.000	62.507
Resultaatbestemming, onttrekking / toevoeging	<u>0</u>	<u>493</u>
Stand per 31 december	<u>63.000</u>	<u>63.000</u>

Ook in 2023 wordt er weer een "Energie campagne" uitgevoerd in het kader van de campagne Energierekening omlaag, woonwaarde omhoog. Voor de kosten die eventueel niet gesponsord kunnen worden heeft het bestuur besloten een reserve te vormen.

<u>Reserve Visie 2050</u>	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	65.000	60.000
Resultaatbestemming, onttrekking / toevoeging	<u>0</u>	<u>5.000</u>
Stand per 31 december	<u>65.000</u>	<u>65.000</u>

Voor de kosten die nodig zijn voor het ontwikkelen van de visie en uitdragen van de visie 2050 heeft het bestuur besloten een reserve te vormen.

Toelichting op de balans per 31 december 2024

<u>Reserve Community Circulair Flevoland</u>	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	40.000	0
Resultaatbestemming, onttrekking / toevoeging	<u>0</u>	<u>40.000</u>
Stand per 31 december	<u>40.000</u>	<u>40.000</u>

De reserve is gevormd voor het verder doorontwikkelen van de website flevolandcirculair.nl. Deze website is voor initiatieven die werken aan een circulair Flevoland.

Totaal bestemmingsreserves	<u>399.572</u>	<u>424.005</u>
-----------------------------------	-----------------------	-----------------------

Kortlopende schulden	31-12-2024	31-12-2023
<u>Overige schulden en overlopende passiva</u>		
Nog te besteden subsidies	40.763	100.866
Terug te betalen subsidies	0	0
Te betalen BTW	26.077	10.695
Te betalen loonbelasting	22.114	26.175
Reservering vakantiedagen	8.367	4.576
Reservering vakantietoelage	14.292	15.771
Nog te betalen declaraties personeel	0	1.684
Af te dragen pensioenpremies	11.026	9.216
Overige transitorische posten	<u>35.228</u>	<u>21.501</u>
Totaal	<u>157.867</u>	<u>190.484</u>

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

- huur gebouwen Voor Botter 11-47 te Lelystad geldt een huurovereenkomst die jaarlijks op 1 juli met 1 jaar stilzwijgend wordt verlengd, met een opzegtermijn van 6 maanden. De huurverplichting voor het jaar 2024 is € 29.791 inclusief servicekosten.
De gebruiksvergoeding voor Stadhuisplein 51 is per 1 januari 2014 ingegaan, met een opzegtermijn van 2 maanden
Dit bedrag bedraagt m.i.v. 1 januari 2015, € 677,78 per maand en is tot op heden niet aangepast.

Ten behoeve van de huurovereenkomst voor Botter 11-47 is door de ING een bankgarantie afgegeven van € 3.483.

Er zijn enkele operationele overeenkomsten t.a.v. beveiliging en syteembeheer.

Toelichting op de Staat van Baten en lasten over 2024
Bedragen in €

Verdeling kosten naar bestemming.

	Doelstelling				Beheer & Admin.	Totaal 2024	Begroting 2024	Totaal 2023
	A	B	C	D				
in % van het totaal	2,7%	58,2%	26,8%	7,0%	5,3%			
Personeelskosten	15.546	334.543	153.880	40.237	30.530	574.736	596.500	492.513
Huisvestingskosten	1.332	28.671	13.188	3.448	2.616	49.256	37.288	34.459
Kantoorkosten	0	0	0	0	5.562	5.562	22.810	6.974
Automatiseringskosten	210	4.517	2.078	543	412	7.760	12.000	7.152
Kopieerkosten/drukwerk	73	1.570	722	189	143	2.698	4.000	4.305
Algemene kosten	0	0	0	0	83.909	83.909	53.700	52.558
Afschrijvingskosten	0	0	0	0	4.514	4.514	5.200	5.061
Financieringskosten	0	0	0	0	719	719	750	474
Totaal uitvoeringskosten	17.161	369.302	169.867	44.418	128.406	729.154	732.248	603.496
Verdeling Beheer & administratie	2,9%	61,5%	28,3%	7,4%	-128.406	600.748	excl. kosten B&A	
	3.668	78.936	36.308	9.494		0		
Projectkosten	717	66.243	90.439	9.775	0	167.174	0	254.968
Totale kosten	21.547	514.480	296.614	63.687	0	896.328		
Verdeling Begroting 2024	73.225	256.287	219.674	183.062	0		732.248	
Verdeling Jaarrekening 2023	19.525	535.618	206.655	96.667	0			858.464

A = Programma Reguliere Taken
B = Energie neutraal Flevoland
C = Circulair Flevoland
D = Rijke natuur en mooi Flevoland

Kostentoe rekening

De kosten worden aan de doelstellingen toegerekend op basis van de urenregistratie

Kengetallen

% kosten eigen fondsenwerving ten opzichte van baten uit eigen fondsenwerving = 0% (2023: 0%) De CBF-richtlijnen geven een norm aan van maximaal 25%.

% besteed aan de doelstellingen ten opzichte van totale lasten (voor verdeling Beheer & Administratie) = 91,8% (2023: 96,4%)

% kosten Beheer & Administratie (voor verdeling) ten opzichte van totale kosten = 8,2% (2023: 3,6%) De norm is vastgesteld op maximaal 35%.

	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Gemiddeld aantal FTE	6,05 FTE	6,67 FTE	6,34 FTE
Totaal bezoldiging bestuurders en toezichthouders	€ 0	€ 0	€ 0
Leningen, voorschotten en garanties verstrekt aan bestuurders en toezichthouders	€ 0	€ 0	€ 0

Toelichting op de Staat van Baten en lasten over 2024**Bedragen in €**

Omschrijving	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
<u>Baten</u>			
Baten van particulieren			
Donaties	10	10	10
	<u>10</u>	<u>10</u>	<u>10</u>
Baten van bedrijven			
Contributies lidorganisaties	600	650	613
	<u>600</u>	<u>650</u>	<u>613</u>
Baten van subsidies van overheden			
Subsidie Provincie Flevoland	194.475	194.475	186.457
Projectsubsidies Provincie Flevoland	128.716	69.000	285.029
Gemeente Dronten	124.984	0	81.736
Gemeente Zeewolde	79.669	65.000	77.743
Gemeente Noordoostpolder	22.310	21.500	0
Gemeente Urk	23.571	21.000	0
	<u>573.725</u>	<u>370.975</u>	<u>630.965</u>
Totaal	<u>573.725</u>	<u>370.975</u>	<u>630.965</u>
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven			
Bijdrage Federatie	118.000	118.000	123.866
Projecten	129.020	113.000	147.620
	<u>247.020</u>	<u>231.000</u>	<u>271.486</u>
Totaal	<u>247.020</u>	<u>231.000</u>	<u>271.486</u>
Baten van andere organisaties zonder winststreven			
Overige baten	8.400	11.000	585
	<u>8.400</u>	<u>11.000</u>	<u>585</u>
Totaal	<u>8.400</u>	<u>11.000</u>	<u>585</u>

Toelichting op de Staat van Baten en lasten over 2024**Bedragen in €**

Omschrijving	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Baten als tegenprestatie voor levering van producten en/of diensten			
Gebruik duurzaamheidswinkel	0	0	0
Totaal	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Overige baten			
Rente baten	7.432	4.000	3.337
Totaal	<u>7.432</u>	<u>4.000</u>	<u>3.337</u>
<u>Lasten</u>			
Personeelskosten			
Salariskosten	372.851	433.000	371.213
Sociale lasten en pensioenpremie	97.493	119.000	98.122
Reiskosten	16.789	18.000	15.591
Deskundigheidsbevordering	1.223	2.000	711
Ziekteverzuimverzekering	18.933	20.000	15.017
Uitkering ziekengeld	-15.485	0	-12.865
Inhuur derden	76.198	0	0
Overige personeelskosten	6.734	4.500	4.724
Totaal	<u>574.736</u>	<u>596.500</u>	<u>492.513</u>

Toelichting op de Staat van Baten en lasten over 2024

WNT-verantwoording 2024 Natuur -en Milieufederatie Flevoland

De WNT is van toepassing op Natuur- en Milieufederatie Flevoland.

Het voor Natuur- en Milieufederatie Flevoland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000,-, dit betreft het algemene WNT-maximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2024	
bedragen x € 1	V. Dam
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en eindfunctievervulling in 2024	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	107.576
Beloningen betaalbaar op termijn	11.988
Subtotaal	119.564
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	119.564
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2023	
bedragen x € 1	V. Dam
Aanvang en eindfunctievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	98.305
Beloningen betaalbaar op termijn	10.705
Subtotaal	109.010
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	223.000
	0
Bezoldiging	109.010

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder

Topfunctionarissen

Gegevens 2024	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
P.C.J. Cassé	Voorzitter bestuur
S.E. de Vries	Bestuurslid
A.P. Robers	Penningmeester/ Secretaris bestuur
R. Michielsen	Bestuurslid

De overige tabellen 1b, 1c, 1e, 1f, 1g, 2 en 3 van het voorgeschreven Verantwoordingsmodel WNT 2024 zijn niet van toepassing.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Toelichting op de Staat van Baten en lasten over 2024

Regeling beloning directeuren van goede doelenorganisaties

Bezoldiging directie V. Dam

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de Natuur en Milieufederatie Flevoland de Regeling beloning directeuren van goede doelenorganisaties. De regeling geeft aan de hand van zwaarte-criteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij de Natuur en Milieufederatie Flevoland vond plaats door het bestuur. Dit leidde tot een zgn. BSD-score van 405 punten met een maximaal jaarinkomen van € 125.922 (1 fte, 12 maanden, functiegroep G). Het voor de toetsing aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomen van de directie bedroeg in 2024: € 107.576.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen, werkgeversbijdrage pensioen en overige beloningen op termijn voor V. Dam bedragen samen € 119.564. Ook dit bedrag valt binnen het maximum van de regeling.

Er zijn aan de directie geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Het bestuur bepaalt het beloningsbeleid, de hoogte van het loon en andere vergoedingen voor de directie.

Natuur en Milieufederatie Flevoland volgt de CAO Sociaal Werk.

Dienstverband

Aard dienstverband: vast contract

Periode: 1-1-2024 / 31-12-2024

Aantal uren fulltime: 36

Omvang dienstverband in fte: 1

Bezoldiging 2024

Jaarinkomen:

Bruto salaris	92.082	
Vakantiegeld	7.022	
Eindejaarsuitkering	8.251	
Belastbare onkostenvergoedingen	221	
Variabel jaarinkomen	-	
Totaal jaarinkomen		107.576
Belastbare vergoedingen / bijtellingen	-	
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	11.988	
Overige beloningen op termijn	-	
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-	
Totaal overige lasten en vergoedingen		11.988
Totaal bezoldiging 2024		119.564

Bezoldiging 2023

Periode: 1-1-2023 / 31-12-2023

Omvang dienstverband in fte: 1

Totaal bezoldiging 2023 109.010

Bezoldiging bestuur

Het bestuur ontvangt voor haar inzet geen bezoldiging.

Er zijn aan de bestuursleden geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Toelichting op de Staat van Baten en lasten over 2024**Bedragen in €**

Omschrijving	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Huisvestingskosten			
Huur & servicekosten	37.098	32.400	29.604
Schoonmaakkosten	3.991	3.888	3.673
Overige huisvestingskosten	8.167	1.000	1.182
Totaal	49.256	37.288	34.459
Kantoorkosten			
Onderhoud inventaris	132	500	125
Telefoonkosten	2.940	4.860	3.460
Porti	816	3.150	823
Kantoorbenodigdheden	185	1.750	957
Documentatie en vakliteratuur	1.337	1.300	1.271
Huishoudelijke kosten	35	500	154
Communicatie	0	10.000	0
Overige kantoorkosten	117	750	184
Subtotaal	5.562	22.810	6.974
Automatiseringskosten	7.760	12.000	7.152
Drukwerk en kopieerkosten	2.698	4.000	4.305
Totaal	16.020	38.810	18.431

De communicatiekosten zijn nihil omdat er meer projectfinanciering was voor communicatie.

Toelichting op de Staat van Baten en lasten over 2024**Bedragen in €**

Omschrijving	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Algemene kosten			
CBF aanvraag/organisatiekosten	2.548	2.500	2.374
Contributie MO-groep/Koepel NMF's	2.328	2.500	2.283
Mutatie voorziening debiteuren	0	0	0
Overige organisatiekosten	-1.790	2.200	2.451
<i>Subtotaal</i>	<u>3.086</u>	<u>7.200</u>	<u>7.108</u>
Bestuurs- en representatiekosten	1.800	750	37
Accountants- en administratiekosten	48.109	40.000	45.173
Ledenvergadering	1.317	750	240
Advieskosten	29.597	5.000	0
Totaal	<u>83.909</u>	<u>53.700</u>	<u>52.558</u>

De accountants- en administratiekosten zijn hoger doordat het administratiekantoor de taken van een zieke medewerker die belast is met project-controles heeft overgenomen.

De advieskosten zijn hoger dan begroot doordat er trainingen zijn gegeven aan de medewerkers door externe adviseurs.

Afschrijvingskosten

Afschrijvingskosten inventaris	1.394	0	0
Afschrijvingskosten automatisering	3.120	5.200	5.061
Totaal	<u>4.514</u>	<u>5.200</u>	<u>5.061</u>

Financieringskosten

Bankkosten	<u>719</u>	<u>750</u>	<u>474</u>
Totaal	<u>719</u>	<u>750</u>	<u>474</u>

OVERIGE GEGEVENS

Overige gegevens

Bedragen in €

Resultaatbestemming

Het resultaat is als volgt toegevoegd/onttrokken aan de reserves en fondsen:

Continuïteitsreserve	-34.708
Reserve financiering activa bedrijfsvoering	18.567
Reserve duurzaamheidsknooppunten Flevoland	0
Reserve Mooi Flevoland.nl	0
Reserve Energieloket Flevoland	0
Reserve Duurzaamheidswinkel Lelystad	-43.000
Reserve campagne "Ontdek je lekje"	0
Reserve Visie 2050	0
Reserve Community Circulair Flevoland	0
	<u><u>-59.141</u></u>

Vaststelling jaarrekening

De jaarrekening 2024 van Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland is vastgesteld in de algemene leden vergadering van 17 april 2025.

P. Cassé
Voorzitter Bestuur

V. Dam
Directeur

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na balansdatum 31 december 2024 geen gebeurtenissen voorgedaan welke in deze jaarrekening zijn te vermelden.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van
Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland te Lelystad

A. Verklaring over de in het jaardocument opgenomen jaarrekening 2024**Ons oordeel**

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland te Lelystad gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaardocument opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland per 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met de in Nederland geldende Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

Tevens verklaren wij dat de voorwaarden uit de Algemene Subsidieverordening Flevoland alsmede de voorwaarden uit de verleningsbeschikking van 2024 zijn nageleefd.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2024;
2. de staat van baten en lasten over 2024; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Natuur en Milieufederatie Flevoland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaardocument opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaardocument andere informatie, die bestaat uit de Algemene gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van RJ 650 'Fondsenwervende organisaties' en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de Algemene gegevens, in overeenstemming met RJ 650 'Fondsenwervende organisaties'.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ 650 'Fondsenwervende organisaties' en de bepalingen van en krachtens de WNT.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar

bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 17 april 2025
De Jong AFM B.V.

Origineel getekend door J.D. de Jong AA

BIJLAGEN

Bedragen in €

Omschrijving	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Voordelig	Nadelig
<u>Baten</u>				
Baten van particulieren	10	10	0	0
Baten van bedrijven	600	650	0	50
Baten van subsidies van overheden	573.725	370.975	202.750	0
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	247.020	231.000	16.020	0
Baten van andere organisaties zonder winststreven	8.400	11.000	0	2.600
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	0	0	0	0
Overige baten	7.432	4.000	3.432	0
Totaal baten	<u>837.187</u>	<u>617.635</u>	<u>222.202</u>	<u>2.650</u>
<u>Lasten</u>				
Personeelskosten	574.736	596.500	21.764	0
Huisvestingskosten	49.256	37.288	0	11.968
Kantoorkosten	16.020	38.810	22.790	0
Algemene kosten incl. financieringskosten	84.628	54.450	0	30.178
Afschrijvingskosten	4.514	5.200	686	0
Projectkosten	167.174	0	0	167.174
Totaal	<u>896.328</u>	<u>732.248</u>	<u>45.240</u>	<u>209.320</u>
Resultaat	<u>-59.142</u>	<u>-114.613</u>	<u>267.442</u>	<u>211.970</u>

Het positieve resultaat is als volgt te verklaren:

Hogere baten dan begroot	222.202	
Lagere lasten dan begroot	<u>45.240</u>	267.442
Lagere baten dan begroot	2.650	
Hogere lasten dan begroot	<u>209.320</u>	211.970
Saldo voordelig ten opzichte van de begroting		<u>55.472</u>

Het voordelig saldo ten opzichte van de begroting 2024 wordt in bovenstaande analyse cijfermatig toegelicht. Bij een nadere analyse kan nog het volgende worden opgemerkt:

De totale baten zijn €267.442 hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaak zijn de baten van subsidies van overheden. Bij het opstellen van de begroting waren nog niet alle subsidies toegezegd door de overheden.

De personeelskosten zijn € 21.764 lager dan begroot, dit komt doordat er ziekengeld is ontvangen in 2024 voor een medewerker, dit was niet meegenomen in de begroting.

De kantoorkosten zijn € 22.790 lager dan begroot, dit komt doordat de communicatiekosten nihil zijn dit komt doordat er meer projectfinanciering was voor communicatie.

De projectkosten zijn € 167.174 hoger dan begroot, dit komt doordat de communicatie kosten gefinancierd zijn door subsidies en er zijn meer uitgaven geweest voor diverse projecten.

Ontvangsten projectsubsidies Stichting Natuur- en Milieufederaties 2024

Bijlage 2

Bedragen in €

Projectnaam	Te ontvangen van het fonds 1-1-2024	In 2024 te ontvangen van het fonds	In 2024 ontvangen van het fonds/- gecorrigeerd	Nog te ontvangen van het fonds
Bijdrage 2024	0	118.000	118.000	0
SWO PC RES 2023	24.205	0	24.205	0
SWO PC RES	0	83.131	83.131	0
Groene Vrijwilligers NMF's	0	1.000	1.000	0
Plan Boom	0	12.500	12.500	0
BoerBuur & Natuur	1.200	19.825	21.025	0
	<u>25.405</u>	<u>234.456</u>	<u>259.861</u>	<u>0</u>

Basis subsidie

	Urenbesteding		
	begroot	werkelijk obv urenregistratie 2024	werkelijk toe te rekenen aan de Provincie
Reguliere taken			
Draagvlakverbetering	75,0	75,0	75,0
Ondersteuning en ontwikkeling netwerk	60,0	86,0	60,0
Pionieren en projectontwikkeling	0,0		
Campagnes en communicatie	53,0	60,0	53,0
	188,0	221,0	188,0
Thema "Circulair Flevoland"			
Draagvlakverbetering	150,0	152,0	150,0
Ondersteuning en ontwikkeling netwerk	150,0	166,0	150,0
Pionieren en projectontwikkeling	50,0	50,0	50,0
Campagnes en communicatie	212,0	248,5	212,0
	562,0	616,5	562,0
Thema "Rijke natuur en mooi Flevoland"			
Draagvlakverbetering	100,0	129,0	100,0
Ondersteuning en ontwikkeling netwerk	150,0	166,0	150,0
Pionieren en projectontwikkeling	50,0	51,5	50,0
Campagnes en communicatie	169,0	175,5	169,0
	469,0	522,0	469,0
Thema "Energie neutraal Flevoland"			
Draagvlakverbetering	341,0	336,0	336,0
Ondersteuning en ontwikkeling netwerk	150,0	163,0	155,0
Pionieren en projectontwikkeling	50,0	52,0	50,0
Campagnes en communicatie	115,0	115,0	115,0
	656,0	666,0	656,0
Totaal	1.875,0	2.025,5	1.875,0

Begroting 2025**Bijlage 4**

BATEN	Begroting 2025	Begroting 2024	Realisatie 2023
Baten van particulieren	€ 10	€ 10	10
Baten van bedrijven	650	650	613
Baten van subsidies van overheden	314.075	370.975	630.965
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	221.400	231.000	271.486
Baten van andere organisaties zonder winststreven	11.199	11.000	585
Som van de geworven baten	€ 547.334	€ 613.635	903.659
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	0	0	0
Overige baten	4.000	4.000	3.337
TOTAAL BATEN	551.334	617.635	906.996
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Programma Reguliere Taken	€ 55.676	€ 50.972	19.525
Energie neutraal Flevoland	214.868	178.402	535.618
Circulair Flevoland	167.029	152.916	206.655
Rijke natuur en mooi Flevoland	142.191	127.430	96.667
Totaal besteed aan doelstellingen	€ 579.765	€ 509.720	858.465
Kosten werving baten	€ 0	€ 0	0
Kosten Beheer & Administratie	€ 176.035	€ 222.527	0
TOTAAL LASTEN	€ 755.800	€ 732.247	858.465
RESULTAAT	€ -204.466	€ -114.612	48.531
Resultaat is toegevoegd/ontrokken aan:			
Bestemmingsreserves	€ -204.466	-114.612	48.198
Continuïteitsreserve algemeen	0	0	333
Egalisatiereserve Provinciale subsidie	0	0	0
	€ -204.466	€ -114.612	48.531